

M

R

H

O

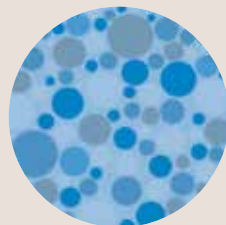
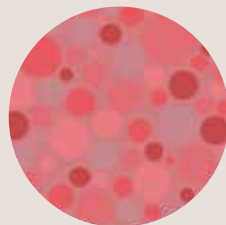
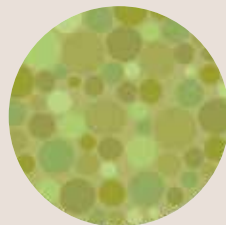
V

I

N

A

R

Urednik:

Gašper Krajnc

Mentorica:

Tadeja Antončič, prof.

Oblikovanje:

Maja Voglar Rodošek

Lektorice:

Tadeja Antončič, prof.

Nina Koper, prof.

Metka Kostanjevec, prof.

Aleša Marovt, prof.

Fotografije:

dijaki Prve gimnazije Maribor

Tadeja Antončič, prof.

Katja Goljat

Ilustracije:

Tita Rotar

Novinarji:

Lan Žiga Anderlič

Maja Bukovnik

Eva Čeh

Gaja Đurov Štraus

Anja Fras

Lara Godina

Aneja Hojnik

Hana Kamplet Lešnik

Eva Kaučič

Gašper Krajnc

Mia Lovrenčak

Evelina Novak

Zoja Valh

Lara Vida

Izdajatelj:

Prva gimnazija Maribor

Trg generala Maistra 1

2000 Maribor

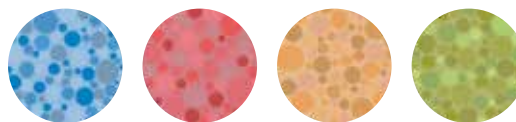
www.prva-gimnazija.org

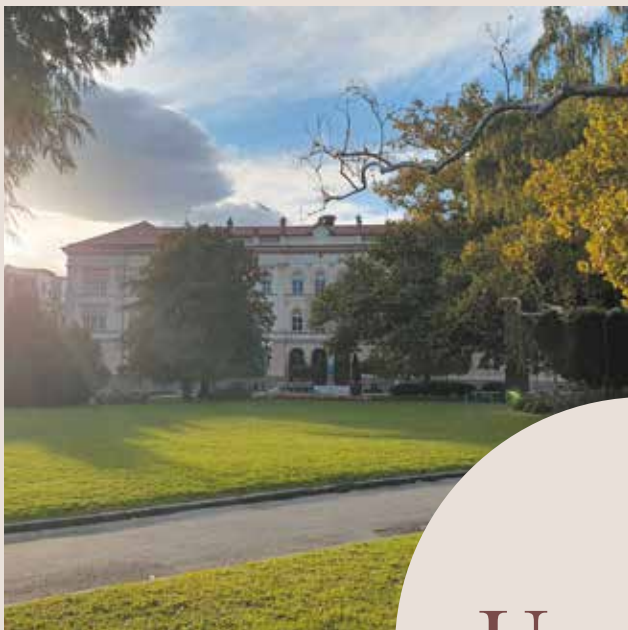
Tisk:

Grafiti d. o. o.

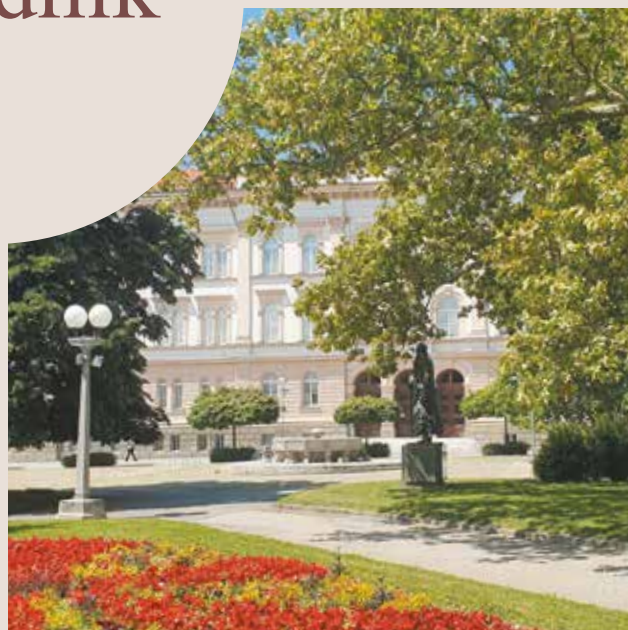
ISSN 1318-5659

Maribor, junij 2024

Uvodnik

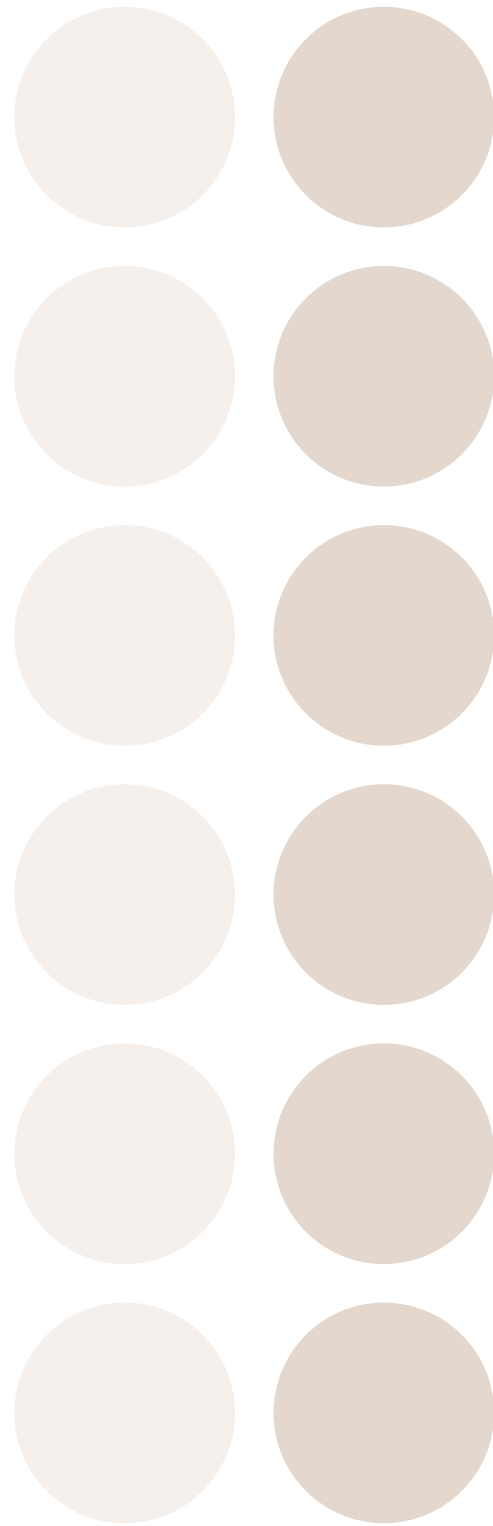

Pred nekaj tedni sem prebiral stare Mrhovinarje, ki mi jih je posodila prof. Antončič. Zmeraj sem o časopisu Prve gimnazije lahko mislil kot o malovrednem časopisu. Ob prebiranju starejših izvodov sem opazil, kakšno tradicijo dijaki Prve v resnici mečemo v zaton. Kako so pred desetletji dijaki, polni idej, prispevali vsak svoj delček zgodbe v zbor literature in jo oblikovali v nekaj tako izjemnega, časti vrednega, a vseeno dovolj preprostega, da je bil časopis oblikovan na zabaven način. Ta tradicija počasi izginja in odločili smo se: potrebna je oživljanja! Upamo, da bo to začetek nove zgodbe, rojstvo novega obdobja Mrhovinarja, ki si s svojo preteklostjo zasluži veliko boljše, kot mu je v zadnjih letih dano.

Tema štirje letni časi je bila izbrana zgolj na podlagi zamisli, porojene v glavi najstnika. Ko pa enkrat začneš razmišljati o letnih časih, se vse skupaj ne zdi več tako samoumevno. Povezanost narave, prehodnost iz enega obdobja v drugo, tretje, četrto – in potem spet vse od začetka ... Vendar kaj sploh je začetek? Začetek je preporod misli. Rojstvo narave. Letni časi razmejujejo obdobja, se poslovijo ravno takrat, ko je čas za spremembe, saj je življenje navsezadnje nenehno odraščanje in zaznavanje vseh obstoječih energij, ki nas obdajajo.

Naj bo ta številka posvečena spremembam, ki se v Mrhovinarju pojavljajo točno tako, kot se pojavljajo v naravi. Naj vsako pomlad skupaj z njo ponovno zaživi tudi naš časopis. Časopis Prve gimnazije Maribor.

Gašper Krajnc,
urednik

Zgodovina Mrhovinarja

Zgodba Mrhovinarja se je začela leta 1994, ko je pod vodstvom glavne urednice Mojce Šiler in odgovorne urednice Mojce Redjko, prof., izšla prva številka; ustanovljen je bil, kot piše v prvem uvodniku, bolj ali manj zaradi preganjanja dolgčasa. Šolskih čag je namreč primanjkovalo, šolski radio je bil velika, a takrat še neuresničena želja, peščica dijakov pa se je odločila, da bo presežke svojega časa in energije investirala v ustvarjanje časopisa, ki je del Prve še dandanes.

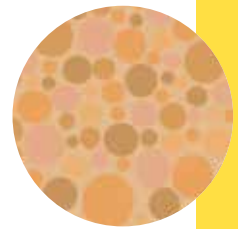
Ustvarjanje šolskega časopisa je pred leti izgledalo precej drugače. Dijaki so se z zanimanjem prijavljali na časopisni oziroma novinarski krožek, ki so ga doživljali kot skupnost, kjer so lahko razvijali svoje literarne talente. Temu primerne so bile tudi izdaje, ki so se vrstile mesečno in ne letno, kot je to trenutno v trendu. Časopis se je prodajal in ob prvi izdaji bil na voljo za vsega 100 tolarjev. Skozi leta je cena naraščala: leta 1995 na 150 tolarjev, leta 1998 na 200 tolarjev in je takšna ostala vse do uveljavitve evra. Dijaki so se lahko svobodno izražali, kar lahko opazimo v provokativnih člankih, ki govorijo o alkoholu, drogah in podobnem ter na šaljiv način (npr. per alcoholica ad astra) opisujejo njihova takratna doživetja. Mrhovinar je imel tudi mednarodno priložnost, v kateri so se pojavljala literarna besedila v različnih jezikih. Oblikovalo ga je 10–15 dijakov s profesorji. Ponavadi sta se na koncu pojavili še rubriki horoskop ter strip, v nekaterih izdajah pa tudi šolski interaktivni programi, ki pričajo o pestrem naboru sprostitev dejavnosti na šoli, med njimi tudi koncert Vlada Kreslina. Zabave pri ustvarjanju ni manjkalo, kar prikazujejo portreti nasmejanih dijakov ter tu in tam tudi kakšnega profesorja, ki morda še danes postopa po Prvi.

Vsekakor je bil časopis Mrhovinar bolj cenjen kot danes. Bil je simbol naše šole, znak ustvarjalnosti in svobodnega razmišljanja. Verjamem, da se dijaki še zmeraj svobodno izražajo, a se vključevanje v razne šolske dejavnosti mnogim večkrat zdi bolj kot breme, čeprav so to ure z vrstniki, ki jih nikoli ne pozabiš. Naj bo ta prispevek poziv vsem dijakom, da se v prihodnjem šolskem letu prijavijo na »krožek« oziroma dejavnost za ustvarjanje šolskega časopisa v sklopu obveznih izbirnih vsebin, tudi če so brez izkušenj, saj jih bodo pridobili, ali pa se jim dozdeva, da so za to predobri, saj vemo, da nisi nikoli tako dober, da ne bi mogel biti še boljši. In zakaj bi svoje talente skrival le zase? Prepričan sem, da lahko ob posedanju ob kavi v lokalih po pouku zagotovo »stisnete« še kakšno literarno minuto«, da čas ne bo prehitro stekel.

Gašper Krajnc

Maturantski izlet

Ko se ob zaključku naše srednješolske poti ozremo nazaj, se nam kot film pričnejo odvijati najlepši trenutki, ki smo jih doživeli skupaj. In med vsemi temi spomini, ki nas bodo spremljali vse življenje, izstopa ena izkušnja kot biser v škatlici spominov – naša maturantska ekskurzija v Grčijo. Ta pustolovščina je bila več kot le potovanje; bila je potni list v svet raziskovanja, povezovanja in odkrivanja samega sebe.

Kot bi bili z mano že od nekdaj, se mi v mislih vrte spomini na tisto zgodnje jutro, ko smo se vsi zbrali pred Prvo gimnazijo Maribor. Bili smo polni pričakovanj, navdušenja in nestrpnosti. Udoben avtobus je že čakal na nas, da nas odpelje na potovanje na drug konec Evrope. Z odhodom ob eni uri zjutraj se je začela naša epska pustolovščina.

Prva postaja naše poti je bila Ancona, italijansko pristanišče, od koder smo se vkrkali na ladjo SUPER FAST, ki nas je popeljala v sončno Grčijo. Potovanje po Jadranskem morju je bilo pravo doživetje že samo po sebi, polno navdušenja, pričakovanj in smeha. Na ladji smo se razveselili različnih aktivnosti, od raziskovanja bazena do obiskovanja prodajaln in okušanja grških specialitet v restavracijah. Občutek svobode in želja po avanturah sta nas napolnila, ko smo se približevali našemu cilju.

Prvi postanek v Grčiji je bila Meteora, kjer smo se dvignili nad oblake in občudovali impresivne samostane, ki se dvigajo na vrhu strmih skalnatih vrhov. Sprehod po mestu in srečanje z lokalnimi prebivalci sta nam približala grško kulturo in življenje ter nas preplavila z nepozabnimi vtisi.

Nadaljevali smo pot proti Atenam, kjer smo se potopili v bogato zgodovino in kulturo antične Grčije. Obiskali smo Akropolo s Partenonom, ki nas je očaral s svojo monumentalno lepoto in nas spomnil na veličino antičnih civilizacij.

Delfi, preročišče Apolona, so bili naslednja postaja naše poti. Med cipresami in oljkami smo razmišljali o prihodnosti in se poglobili v skrivnost prerokovanja antičnih Grkov. Vsak korak nas je približal kulturi in duhovnosti starodavne Grčije, ki nas je prevzela s svojo mistično močjo.

Potovanje po Peloponezu nas je popeljalo mimo Korintskega prekopa in Epidavra, kjer smo se ustavili, da bi se naužili zgodovine in lepote tega območja. Vsak kraj, ki smo ga obiskali, nam je odprl nova vrata v svet starodavne Grčije in nas navdihnil, da smo še bolj cenili bogato kulturno dediščino te čudovite države.

Ko se je naša ekskurzija počasi približevala koncu, smo se spomnili vseh trenutkov, ki smo jih preživeli skupaj, in ugotovili, kako močno smo povezani kot skupnost. Nepozabne dogodivščine, ki smo jih doživeli v Grčiji, so postale del naše identitete in nas obogatile kot posameznike.

In tako smo se vrnili domov polni spominov, ki bodo trajali vse življenje. Maturantska ekskurzija v Grčijo nas je naučila, da je življenje avantura, ki se ne konča s koncem poti, temveč se nadaljuje v naših srcih in dušah.

Gašper Krajnc

Intervju o Prvi

z Zalo iz 3. f

Zala, lepo pozdravljena in hvala, ker si se odzvala na povabilo za intervju, da te bralci šolskega časopisa lahko malo bolje spoznamo.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja pred vstopom na Prvo gimnazijo Maribor in kako jih lahko sedaj ovrednotiš? Pričakovala sem nova poznanstva s podobnimi ljudmi, nove izkušnje in izzive, saj Prva velja za priznana in ugledno šola. Po treh letih tukaj lahko povem, da so se mi želje izpolnile in svoje odločitve o vpisu ne bi spremenila. Mislila sem, da bom potrebovala veliko pomoči s strani profesorjev in dijakov v obliki tutorstva, a sem ugotovila, da je sploh ne potrebujem, čeprav mi je bila velikokrat ponujena.

Odločila si se za program splošne gimnazije. Kakšna je razlika med vami in klasičnim oddelkom?

Za splošno smer sem se odločila, ker so v predmetniku predmeti, ki so mi bližje. Bolj podobni so tistim v osnovni šoli, medtem ko klasični program ponuja več ur zgodovine, latinščine, grščine in še nekatere druge vsebine.

Ali se lahko kljub učenju zabavaš in sodeluješ v obšolskih dejavnostih?

Pri dobri razporeditvi šolskega dela v popoldanskih urah se vedno najde čas za treninge, prijatelje in družino. So težja obdobja, ko je testov več in se je treba kakšnim

stvarem odreči, so pa tudi trenutki, ko je časa na pretek in so popestritve dobrodošle.

Igraš več inštrumentov. Ali Prva pripomore h glasbenemu izobraževanju svojih dijakov?

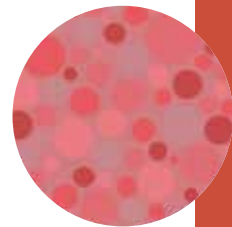
Prva gimnazija nudi takšno izobraževanje v sklopu obveznih izbirnih vsebin. Dijaki se lahko vključijo v glasbene skupine in pevski zbor in svoje večine predstavijo na tradicionalnih koncertih Prve. Preko teh nastopov dosežejo večjo prepoznavnost, kot je to veljalo za naš nekdanji šolski bend Sthenge in za aktualni Štrom. Šola dijakom omogoča vzporedno izobraževanje na konservatoriju, zaradi katerega imajo vzporedniki tudi nekatere prilagoditve.

Kaj te na naši šoli najbolj in najmanj navdušuje?

Najbolj sem vesela, da lahko sooblikujem šolski radio Prvaki, pri čemer neznansko uživam. Čar šole je v skupnih dogodkih, ki jih preživljamo, saj je v naših letih zelo pomemben medoseben stik, ki ga na Prvi s tako dobrimi ljudmi ne manjka. Ni pa mi všeč, da sem – odkar sem tukaj – toliko pametnejša od svojih sovrstnikov (smeh).

Kako bi nekomu na kratko opisala Prvo?

Zelo živahna ustanova z dolgo zgodovino in tradicijo, ki jo iz generacije v generacijo ustvarjamo svojevrstni ljudje.

Kako izgleda tipičen vsakdan na Prvi?

Najpomembnejša sta dva daljša odmora, ko zbistrimo svoje misli in naberemo moči za novo znanje. Pouk okvirno traja med osmo in štirinajsto uro. Ker se vozim z avtobusom, imam dovoljeno nekajminutno zamujanje, tudi od pouka gremo lahko vozači nekaj minut prej.

Po pouku se izvajajo obšolske dejavnosti, kot so nogomet, košarka in drugi športi, bralni klub, radio, likovne delavnice, improloga, gledališka skupina itd.

Katero izmed obšolskih dejavnosti obiskuješ? Kakšno je tvoje mnenje o tej izbirni vsebini?

Obiskujem dejavnost šolski radio Prvaki. V preteklih dveh letih smo pridobili veliko novega znanja o novinarstvu, tehniki in umetnosti govora. Naš mentor nas pri delu zelo spodbuja in pripomore k dodatnemu izobraževanju s spoznavanjem drugih radijev. Tako smo se seznanili že z radijem Agora, obiskali pa smo tudi regionalni televizijski center RTV. Prizadevamo si oblikovati in ustvarjati kakovostne oddaje, k čemur pripomore odlična tehnična oprema v našem novem studiu. Imamo tri mikrofone, mešalno mizo, dva zvočnika in celo nekdanjega dijaka, ki upravlja s temi inštrumenti.

Zala, hvala za pogovor. Želimo ti veliko šolskih in glasbenih uspehov.

Čas miru

V času, ko bi morali praznovati mir, ljubezen in solidarnost, se zdi, da svet še vedno ni popolnoma razumel nesmiselnosti vojn. Vojaški konflikti so pogosto zaznamovali zgodovino človeštva, s seboj prinašali trpljenje, izgube in uničenje. Kljub temu da smo zmožni ustvariti praznično vzdušje, ki nas povezuje in združuje, se vprašanje, ali smo resnično razumeli nesmiselnost vojne, še vedno pojavlja.

Eden izmed najbolj ganljivih trenutkov, ki nas opominja na nesmiselnost vojne, se je zgodil med prvo svetovno vojno. Božič leta 1914 je postal simbol človeškega sočutja in želje po miru, ko se je približno 100.000 britanskih in nemških vojakov odločilo, da se bodo za en dan prenehali bojevati. Kljub sovraštvu in nasilju, ki ju je povzročila vojna, so se na božični večer znašli na nič manj kot čudežen način, ki je presegel sovraštvo in strah. Takrat 19-letni britanski vojak Henry Williamson je o tem zapisal takole: »Draga mati, pišem iz strelskih jarkov. Ura je 11.00 zjutraj. Zraven mene ogenj iz koksa, nasproti mene 'luknja' (mokra) s slamo v njej. Tla so v dejanskem rovu neravna, drugje pa zamrznjena. V mojih ustih je pipa, ki jo je podarila princesa Mary. V pipi je tobak. Seveda, pravite. Ampak počakajte! V pipi je nemški tobak. Pravite, od ujetnika ali najdenega v zajetem rovu. O, draga, ne! Od nemškega vojaka. Ja, živega nemškega vojaka, ki je ob meni. Včeraj smo se namreč Britanci in Nemci srečali, si segli v roke ter si izmenjali spominke. Premirje. Da, ves dan – božični dan. Čudovito, kajne?«

Frontne linije so bile polne sovraštva in brezupa, vendar so na božični večer vojaki stopili iz svojih jarkov na nikogaršnjo zemljo, prepevali božične pesmi, se rokovali in izmenjevali darila. Nekateri so se celo pomerili v nogometni

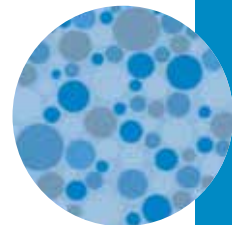
tekmi, kar je dalo občutek, da so spoznali svojo skupno človeškost s čimer so pokazali, da se zavedajo nesmiselnosti krvavih spopadov. Ta enkratni dogodek je postal zgovoren primer, kako so prazniki lahko izjemno močno orodje za ozaveščanje o nesmiselnosti vojn.

Božično premirje med vojaki iz različnih držav ni bilo le izjema, temveč je simboliziralo globoko željo po miru, ki jo nosi vsak posameznik, ne glede na to, na kateri strani fronte se nahaja. Čeprav so se naslednji dan spet vrnili k bojevanju, je ta trenutek pokazal, da sta sočutje in človeška povezanost močnejša od sovraštva in konfliktov.

Danes, ko smo priča številnim globalnim konfliktom, bi nam morali biti ti zgodovinski trenutki opomnik, da so vojne nesmiselne in da je možno doseči mir, če se združimo v želji po skupnem dobru. Praznični čas bi moral biti priložnost za medsebojno razumevanje, odpuščanje in gradnjo mostov med različnimi kulturami ter narodi.

Čeprav so vojne realnost preteklosti in sedanjosti, moramo vsi skupaj delovati proti nesmiselnosti teh konfliktov. Božično premirje nam ponuja navdih in upanje, da lahko dosežemo mir, ne le med državami, temveč tudi med ljudmi. Prazniki naj bodo čas, ko se zavedamo, da smo vsi del iste človeške družine in da je skupni cilj – mir na Zemlji – vreden truda vsakega posameznika.

Gašper Krajnc

Nagrajenci Prešernovega natečaja 2024

V torek, 6. 2. 2024, smo v dvorani Union s proslavo obeležili Prešernov dan, slovenski kulturni praznik.

Za letošnjo proslavo smo si zastavili tezo, da umetnost združuje, ter jo uspešno potrdili. Brskali smo po zbirkah pesnikov, ki so hodili nekoč po stopnicah Prve gimnazije in v njej nabirali znanje, dodali pesniške stvaritve naših današnjih dijakov in profesorja Bojana Sedmaka ter jih spojili z glasbo. Dokaz, da umetnost združuje in premaguje razlike, je prav tako za to priložnost ustanovljena glasbena zasedba – šolski rock bend Štrom in klasični oziroma džez glasbeniki, ki so združeni širili obzorja v novih glasbenih stilih. Prireditev smo začinili z dvema plesnima točkama: baletno točko Nuše Gujt Bauman ter plesom zmagovalk Mednarodnega plesno-gledališkega festivala v Delhiju.

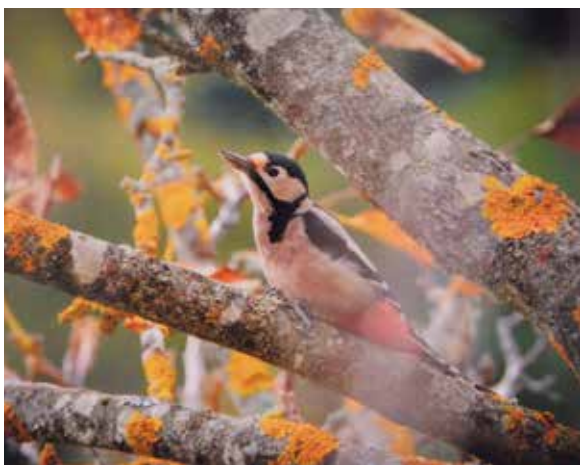
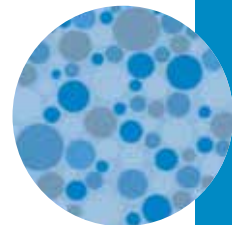
Ob tej priložnosti smo podelili tudi pohvale in nagrade dijakom in dijakinjam, ki so s svojimi umetniškimi deli sodelovali na letošnjem Prešernovem natečaju. Bogata bera najrazličnejših izdelkov s področja literature, glasbe, likovne umetnosti in fotografije dokazuje, da se v prvogimnazijcih skriva velika ustvarjalna moč.

Na področju literature so bile podeljene tri nagrade in ena pohvala. Posebno pohvalo je prejela Gaja Semprimožnik iz 3. f. za pesem *Vrtinec teme*. Daljša, s pomensko gostoto nabita pesem pred bralcem razgrinja bojno polje ranjene duše in krhkega telesa. Kljub vsemu lirski subjekt ne pozna vdaje in na koncu premaga temo.

Evelina Novak iz 3. b je prejela kar dve nagradi. Tretjo za dramatzacijo romana *Slika Doriana Graya* in drugo za pesniško zbirko *Iz črne v belo*. Dramatzacija je prepričala s svojo svežino, zanimivimi pomenskimi poudarki in sodobno preoblečenimi motivi. Pesniška zbirka pa se odlikuje z motivi iskanja pomena lastnega obstoja, odhajanja in vračanja ter željo po iskanju zavetja sredi strahu in tesnob sodobne puščave.

Prvo nagrado je prejel Črt Cigale iz 4. g za pesniško zbirko *Utrinki*. Notranja biografija lirskega subjekta, sestavljena iz sosledja naključij, usodnih trenutkov, spominov, prividov, sanj in iskanj ter asketsko ubesedena občutja so ujeta v drobcih medbesedilnosti in ustvarjajo drobne pesniške zaklade.

Edini glasbeni prispevek je oddala Janet Embreuš iz 4. c. Komisija je prepoznala kakovost in inovativnost orkestrske skladbe in zanjo podelila nagrado.

Po dolgem času smo letos razpisali še eno umetniško področje, in sicer fotografijo. Prispelo je kar lepo število del, nagrajena pa sta bila le dva dijaka.

Drugo nagrado je prejela Maja Frangež iz 4. e. Komisijo sta prepričali dve Majini fotografiji. Prva prikazuje metulja, ki sedi na glavi osebe, v ozadju pa stoji grški tempelj. Na drugi pa avtorica s prikazovanjem oči dveh oseb ustvarja kompozicijo, ki gledalca izziva k razmišljanju o večnosti in bistvu človeka.

Na fotografskem področju se je najbolje odrezal Rene Štrabek iz 2. f. Rene je s fotografijami pokazal ljubezen do živalskega sveta. Na njegovih fotografijah lahko občudujemo detla in pikapolonico, ki je v zanimivem kontrastu z zeleno okolico. Tudi fotografija skrivnostne postave, ki zre proti sončnemu zahodu, je kompozicijsko in barvno dobro osmišljena.

Veliko število kakovostnih in izvornih likovnih del je tokrat botrovalo k temu, da je bilo težko izbrati le enega nagrajenca. Komisija se je zato odločila podeliti pohvalo ter dve tretji, dve drugi in dve prvi nagradi.

Pohvalo je prejela Tjaša Kolarič iz 3. b za serijo digitalnih risb na temo kart tarota, ki jih je kombinirala z grško mitologijo.

Tretjo nagrado je prejela Tita Rotar iz 1. a za risbo, ki vključuje tehniko risanja z barvnimi svinčniki in zanimiv fantazijski motiv. Risba je kompozicijsko uravnotežena in izstopa na premišljeno izbranem temnem ozadju, prepriča pa tudi s postavitvijo človeškega telesa v prostor.

Prav tako tretjo nagrado je prejela Melanie Jurko iz 4. d. Njena harmonična slika preseneča z izmenjavanjem temnih in svetlih površin šahovnice, ki so v zanimivem kontrastu z lisami na zebrini koži.

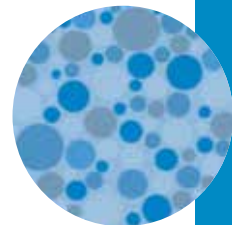
Druga nagrada je bila podeljena Gaji Semprimožnik iz 3. f. Slika valujočega morja z neskončnim številom tridimenzionalnih papirnatih ladjic omogoča večplastno interpretacijo in pri gledalcu vzbuja paleto različnih občutkov.

Drugo nagrado je prejela tudi Tamara Šoškić iz 2. b za risbo lobanje s svinčnikom. Tamara je tradicionalni risarski motiv spremenila v dinamično celoto. Različnih odtenki sivin na risbi delujejo popolnoma skladno in uravnovešeno, prav tako izjemna je njena večšina pri upodabljanju detajlov.

Prvo nagrado je prejela Stella Klajnšek iz 3. c. S serijo risb živali je izkazala veliko spretnost, veččino in senzibilnost pri uporabi tehnike risanja z ogljem. Njene podobe živali so realistične, z izjemnim občutkom za detajle in teksture.

Prav tako prvo nagrado je prejela Dora Šalda iz 2. f. Dorine baletne miniature odražajo odlično poznavanje tehnike oljnega slikanja. Sliki plesalcev sta anatomsko pravilni in polni drobnih, premišljeno postavljenih detajlov. Posebno spretnost je pokazala pri subtilno naslikani prosojni draperiji. Njen baletni triptih odraža tudi njen osebni odnos do baleta.

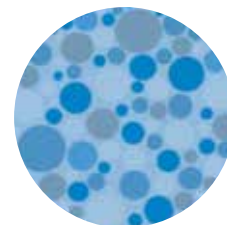
Dora je prejela tudi pohvalo za likovno zasnovo plakata in priznanj Prešernovega natečaja 2024, s katero je celostno in likovno premišljeno zaokrožila letošnje praznovanje dijaške ustvarjalnosti.

Proslava v dvorani Union

P u n k
sodi v Pekarno, likovne
razstave v Kiblo, proslava ob Prešerno-
vem dnevu pa v dvorano Union. Vsako leto ob
slovenskem kulturnem prazniku dijaki Prve gimnazije
pripravimo proslavo, s katero počastimo največjega sloven-
skega pesnika Franceta Prešerna in slovenski jezik. S šolskim ben-
dom Štrom sooblikujemo program že tri leta. Vsako leto z veseljem
sprejmemo povabilo k sodelovanju, saj je posebna čast nastopati pred celo
šolo. Prav tako je igranje v dvorani Union za glasbenika zelo prijetna izku-
šnja. Letos smo stopili izven okvirjev in pripravili zelo džezovsko obarvan re-
pertoar. Spojili smo glasbeno in literarno umetnost, tako da smo uglasbili poezijo
nekaterih lanskih Prešernovih nagrajencev. Naši štiričlanski zasedbi so se pridru-
žili še saksofon, flavta, klavir in violina. Se pravi, da smo imeli prav vse džezovske
elemente. Seveda pa se za celotno proslavo skriva kar nekaj truda in vaj, ki ga mor-
da gledalci na prvi pogled niti ne opazijo. Tako smo tudi mi imeli vsak teden vaje
in priprave. Na koncu je sledila še postavitve odra ter generalka. Ko so se vrata
odprla in so v dvorano začeli vstopati dijaki, smo se nastopajoči skrili v zaodrje
ter nestrpnost čakali na začetek. Glasno govorjenje je utihnilo, luči so se usmeri-
le na oder in čas je bil, da odigramo svoje prve melodije. Glasbenim točkam
so sledile še igralske in plesne točke, celoten program pa so povezovali
napovedovalci. Po razglasitvi prejemnikov Prešernovih nagrad ter
skupinskem priklonu smo se nastopajoči v zaodrju posladkali z
domačim pecivom. Proslavo smo nato ponovili in druga
izvedba je bila še boljša od prve.

Eva Čeh

Svetovni dan poezije 2024

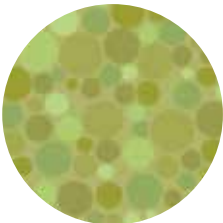
Svetovni dan poezije, ki ga praznujemo vsako leto 21. marca, zaznamuje eno najbolj cenjenih oblik kulturnega in jezikovnega izražanja in identitete človeštva. Poezija, ki je navzoča v vsej zgodovini – v vsaki kulturi in na vseh celinah – govori o naši skupni človečnosti in naših skupnih vrednotah ter spreminja najpreprostejše pesmi v močan katalizator dialoga in miru.

Unesco je 21. marec prvič sprejel za svetovni dan poezije na svoji 30. generalni konferenci v Parizu leta 1999, da bi podprl jezikovno raznolikost s poetičnim izražanjem in povečal priložnost za slišanje ogroženih jezikov. Svetovni dan poezije je priložnost, da počastimo pesnike, oživimo ustno izročilo pesniških recitalov, spodbujamo branje, pisanje in poučevanje poezije, spodbujamo zблиževanje poezije z drugimi umetnostmi.

Vsaka pesniška oblika je edinstvena, a vsaka odraža univerzalno naravo človeške izkušnje – našo težnjo po ustvarjalnosti, ki presega vse meje. To je moč poezije.

Prazniku poezije smo se pridružili tudi na Prvi gimnaziji.

Metka Kostanjevec,
mentorica

Izjemen uspeh 5. sezone Bralne značke PGM

Letos je na šoli že 5. leto zapored potekala Bralna značka, ki smo jo na svetovni dan knjige, 23. 4., obeležili z zaključno prireditvijo. Bera letošnjega leta je bila izjemna:

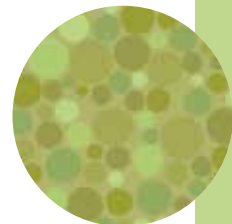
- kar 245 dijakov,
 - 50 zaposlenih in
 - 53 družinskih članov,
 - skupaj 348 bralcev
 - je doseglo
- Bralno značko
PGM 2023/2024!

Vsem navdušenim bralcem iskreno čestitam!

Knjige so resnično most med ljudmi. Naj nas povežejo tudi prihodnjo sezono Bralne značke PGM!

Metka Kostanjevec,
mentorica

Ko literatura, psihologija in informatika postanejo soigralci

V srcu Maribora, na Prvi gimnaziji, smo ustvarili zgodbo, ki presega okvirje učilnic. Ni zgodba o ocenah, tekmovalnosti ali učnem načrtu, temveč o sočutju, inovativnosti in moči povezovanja. Skupina štirih dijakov 2. letnika se je odločila soočiti z izzivi, s katerimi se sooča naša generacija, in ustvariti nekaj izjemnega – spletno stran za samopomoč, namenjeno prav nam, mladim na prelomni poti odraščanja.

Pot se je začela s knjigo. V okviru projekta Rastem s knjigo smo prebrali roman avtorice Mateje Gomboc, Balada o drevesu. Tema romana, samomor dijaka, nas je močno prizadelo. V zgodbi smo prepoznali stiske vrstnikov, občutek izgube, iskanje identitete in soočenje s kompleksnimi čustvi. Globoko nas je zaznamovalo spoznanje, da nismo sami s temi izzivi, in hkrati pa nas je vodila želja, da bi pomagali drugim, ki se morda spopadajo s podobnimi težavami.

To nas je spodbudilo k akciji. A nismo želeli ostati zgolj pri empatiji. Verjeli smo, da lahko znanje in strast preoblikujemo v oprijemljivo pomoč. Tako je nastala ideja o spletni strani za samopomoč, ki dijakom Prve gimnazije Maribor nudi podporo, pomoč in navdih na naši poti odraščanja.

Zgodba pa se tu šele začne. Projekt je zahteval več kot le dobro voljo. Zavedali smo se, da je za ustvarjanje učinkovite spletne strani potrebno združiti znanje iz različnih disciplin. Tako je nastala čudovita sinergija literature, psihologije in informatike.

Literatura kot izhodišče ...

Zgodba romana Balada o drevesu je bila za nas globoko izhodišče. S pomočjo te knjige smo opazili in prepoznali

stvari, ki bi nam morda sicer ušle. V njej smo našli like, ki so se spopadali s težavami, ki tarejo tudi nas, zato smo se z literarnimi junaki zlahka poistovetili. Strah pred ocenami in neuspehom, občutek lastne nepomembnosti, spori s prijatelji ali starši.

Branje te knjige je bilo za nas kot pogovor s prijateljem, ki resnično razume, kaj doživljamo. To literarno potovanje pa nam je omogočilo spoznanje, da nismo sami. Težave, s katerimi se srečujemo, so pogoste med nami mladimi. Zato smo se odločili, da bomo tudi drugim mladim pomagali pri iskanju lastne poti.

Psihologija kot orodje preoblikovanja ...

Naše literarno potovanje se ni končalo le pri branju. Spoznali smo, da je leposlovje le odskočna deska, psihologija pa orodje, s katerim lahko resnično preoblikujemo življenje mladih.

Z globljim potopom v svet psihologije smo razkrili kompleksnost stisk, s katerimi se soočamo. Razumeli smo, da stres, anksioznost in depresija niso le stanja muhavosti, ampak resne težave, ki lahko močno vplivajo na duševno zdravje in počutje. To novo odkrito znanje pa smo uporabili kot vodilo pri ustvarjanju vsebin naše spletne strani.

Informatika kot steber tehnične podpore ...

Prav tako pa nismo ostali le pri branju knjig in učenju psiholoških teorij. Izkoristili smo tudi znanje informatike o programiranju in oblikovanju ter ustvarili uporabniku prijazno in privlačno spletno stran, namenjeno mladim, ki potrebujejo pomoč. Naša spletna stran Zdravje uma pod

krošnjami ponuja različne vire pomoči, kot so navodila za samopomoč, informacije o prepoznavanju težav pri sebi in drugih, uporabne povezave do virov pomoči ter anonimni vprašalnik. Anonimni vprašalnik je nastal v sodelovanju s šolsko socialno službo in omogoča, da dijaki anonimno kontaktirajo šolske psihologe ter jim zastavijo vprašanja o težavah v šoli, odnosih, duševnem zdravju, iskanju identitete in drugih izzivih. Strokovnjaki zagotavljajo anonimne in strokovne odgovore, ki so prilagojeni individualnim potrebam dijakov. Nudijo jim podporo, usmeritve in nasvete za spopadanje s težavami ter jim po potrebi pomagajo pri iskanju dodatnih virov pomoči.

Širitev

Zgodba dijakov Prve gimnazije Maribor, profesorjev psihologije in informatike Prve gimnazije Maribor se tukaj ne konča. Naša vizija sega dlje od ustvarjanja spletne strani za samopomoč. Želimo si aktivno prispevati k izboljšanju duševnega zdravja mladih in ustvariti boljšo prihodnost za vse nas. Zato bomo spletno mesto »Zdravje uma pod krošnjami« nenehno nadgrajevali in razvijali, da bo postalo resnično središče podpore in opolnomočenja za mlade. Verjamemo, da lahko z združenimi močmi in s sodelovanjem ustvarimo prostor, kjer se bo vsak mlad človek počutil sprejet, razumljen in podprt.

Anja Fras

Indija

Pred božično-novoletnimi počitnicami smo se plesalke plesne šole Pingi odpravile skupaj s profesorico Klanjšček in profesorjem Emeršičem na zanimivo pot na drugo polovico Evrazijske plošče, v Azijo. In sicer smo odšli za dolgih 10 dni v Indijo. Sprva smo bivali pri družinah iz Delhija, nato pa smo še nekaj časa ostali v Džajpurju. To je bila res neverjetna priložnost in nepozabna izkušnja.

V Indijo smo šli, da bi se udeležili mednarodnega plesnega festivala, ki ga organizira mednarodna zasebna šola Ryan. Ti so tudi organizirali bivališča pri družinah, nastop na festivalu, ogled, hrano, prevoze in številne delavnice.

Del festivala je bilo tudi tekmovanje, v katerem smo zmagale. Iz množice smo izstopale, saj nismo plesale naših tradicionalnih plesov, ampak sodobne. Opažam, da Slovenci premalo cenimo svojo kulturo. Me nismo niti pomislile, da bi plesale polko na tem festivalu, kot so na to pomislili ostali plesalci iz drugih držav. Festivala se udeležilo veliko predstavnikov različnih držav iz vseh celin. Iz Azije, Evrope in tudi Afrike. Dekleta smo se največ družile z Nemci, saj smo se z njimi skupaj vozili in bili v isti tekmovalni kategoriji.

Poleg plesanja pa smo spoznavali tudi samo državo in njene prebivalce. Njihova kultura se od naše zelo razlikuje, zato smo se naučile veliko novega in zanimivega. V državi je zelo opazen vpliv kastnega sistema, ta usmerja življenje in delovanje Indijcev, ki so sicer zelo gostoljubni in prijazni. Družina iz Delhija, pri kateri sva s soplesalko spali, je bila zelo prijazna. V vsem so nama ustregli. Peljali so naju na poslikavo rok s kano, obiskali pa sva tudi njho-

ve družinske prijatelje in pri njih večerjali. Veliko so nam povedali o političnem sistemu v Indiji, o težavah, s katerimi se spopadajo, in o njihovem vsakdanu. Za razliko od te družina je najina druga gostujoča družina vedela več o dogajanju po svetu. Družina v Džajpurju je vključevala le

očeta in hčer. Oče je turistični vodič in veliko sodeluje z Evropo. Vedel je, kaj se po svetu dogaja. Bil je tudi kritičen do nekaterih Indijcev, ki kljub hudim težavam menijo, da je Indija še vedno najboljša izbira in ne vidijo smisla, da bi jo zapustili. Sam je tudi rekel, da želita s hčerjo nekoč obiskati Slovenijo.

Prosti čas smo izkoristili tudi za ogled. V New Delhiju smo si ogledali t. i. Vrata Indije, mogočen spomenik, posvečen indijskim žrtvam v prvi svetovni vojni, ter muzej, posvečen Budi, in muzej indijski zgodovine. Obiskali smo tudi več različnih tržnic. Sami pa smo si na poti do Džajpurja ogledali eno izmed sedmih čudes sveta – Tadž Mahal. Tadž Mahal je zgradil šah Džahan za svojo perzijsko ženo. Gradnja je trajala kar dvanajst let. Za transport marmorja in drugih kamnin ter za gradnjo pa je skrbelo kar

20.000 ljudi ter 1.000 slonov. Oglad palače je res nepopisna izkušnja, imenitna zgradba in še imenitnejša zgodba. Vodič nas peljal tudi v delavnico kjer smo si ogledali izdelovanje izdelkov iz marmorja. Ogledali smo si vzorce iz poldragih in dragih kamnov, iz katerih je zgrajen tudi sam Tadž Mahal. V Džajpurju so nas peljali v svetišče in trdnjavo Amber, kjer smo jahali slone.

Izkušnja je bila res nepopisna, čeprav smo tu in tam doživeli kakšen kulturni šok in občasno imeli težave zaradi slabe organizacije. Včasih tudi nismo vedeli, kaj bi jedli, ker je bilo vse preveč pekoče. Preživeli smo s hrano iz McDonald'sa in Starbucksa. Spoznali smo tudi, da je Indija res onesnažena država, zrak je poln smoga, smeti ležijo povsod, higiena prebivalcev je pomanjkljiva, veliko je potepuških živali ... Opazili smo tudi, da nekateri ljudje živijo v res težkih razmerah. Petčlanska družina živi v skromni baraki, nič večji, kot je hiška za vrtičkarje.

Vendarle smo se imeli lepo in imamo veliko lepih spominov na Indijo.

Menim, da bi moral vsak obiskati eno revnejšo državo in se soočiti s težavami, ki si jih v svoji državi ne moreš niti predstavljati. Saj le tako lahko razumeš, kaj pomeni imeti pitno vodo, urejeno okolico, čist zrak, hrano za pod zob in streho nad glavo. Kljub vsem neprijetnim stranem Indije bi se še rada vrnila. Želim si videti še Ganges.

Aneja Hojnik

Londonsko doživetje

Končno je napočil april in šolska ekskurzija ter dolgo pričakovani obisk ene izmed evropskih prestolnic, Londona.

London, središče najrazličnejših umetnosti, zgodovine in edinstvene kulture, nam je predstavljal izziv za štiri dni. Na otok smo pripotovali z letalom in se z avtobusom še dobro uro vozili do našega hotela. Odložili smo prtljago in se podali dogodivščinam naproti.

Že s prvo vožnjo na podzemni železnici smo ponotranjili ime naše »domače« postaje. Postaja, na kateri smo vsako jutro vstopili in na kateri smo pozno zvečer izstopili, se imenuje North Acton. Poimenovati bi jo znala tudi, če bi to od mene zahtevali sredi noči.

Itinerarij našega londonskega popotovanja smo sproti prilagajali, sledili našim profesoricom in vodniku, ki so nas najprej pripeljali na Trafalgar Square. Na tem mogočem trgu med drugim stoji tudi The National Gallery, ki smo si jo ogledali glede na lasten interes in tudi s pomočjo učnega lista iskali slavne umetnine. Le kdo ne bi bil očaran nad znamenitimi sončnicami slikarja Vincenta van Gogha?

Če ne bi vsaj malo deževalo, se ne bi mogli pohvaliti, da smo bili v Angliji, zato smo mnogi dež pričakali z nasmeškom na obrazu. A samo prvi dan, vse ostale dni nam je bilo vreme zelo naklonjeno, da smo lahko brez težav vandrili po mestu. Parlament Street nas je vodila do znamenitega in prenovljenega Big Bena, ki ga je sonce še dodatno lepo pozlatilo. Na poti nas je pozdravila tudi Westminster Abby, polna gotske mistike. Skozi park smo se sprehodili do ene in edine Buckinghamske palače. Na veliko srečo oboževal-

cev kraljeve družine je bil v tistem trenutku v Londonu tudi kralj, kar nam je razkrivala izobešena zastava. Žal monarha nismo videli, zato pa so nas pozdravili vojaki britanske kraljeve garde.

Zgodovina, ki obogati vsak kraj, nas je spremljala tudi preostale dni. Spoznavali smo, da je lahko še kako kruta, ko smo obiskali Tower of London, ki je (bil) hkrati trdnjava, palača, zapor, kraljeva zakladnica in morišče. Si predstavljate, da stojite na mestu, kjer so zelo kruto ubijali ljudi, vi pa se danes tam mirno sprehajate in grizljate kakšen prigrizek? Naj vas spomnim: tam so med drugim umorili dve izmed žena Henrika VIII., Anno Boleyn in Chatrine Howard. Obenem pa je to prostor, kjer lahko povežeš rimsko zgodovino in začetek angleške zgodovine s sedanjostjo.

Naši ogledi so praviloma trajali do večera. Večeri v Londonu so še posebej živahni. Enega smo si še dodatno popestrili s koncertom ene in edine Tine Turner. S slednjim podatkom sem morda koga zmedla. Dejansko smo si ogledali odličen muzikal o pokojni zvezdnici. Bilo je tako čudovito in realistično, da smo imeli občutek, da smo na njenem koncertu, tudi kakšna solzica se je utrnila.

Seveda pa dobre ekskurzije ni brez geografskih spoznanj. Tako smo imeli na primer v Greenwichu priložnost hkrati stati tako na vzhodni kot na zahodni zemeljski polobli. Zanimivo – črta, ki jo zlahka spregledaš. Navdušila sta nas tudi ogleda pomorskega muzeja in naše partnerske šole Thomas Tallis Scholl, ki leži v mirnem območju Greenwicha. Nekateri so celo začeli razmišljati, da bi se udeležili izmenjave, ki jo šoli organizirata.

Posebno doživetje pa je bila vožnja z ladjico po Temzi, ki nas je pripeljala do Tower Bridgea. Med vožnjo nam je eden izmed mornarjev pripovedoval različne anekdote in zanimiva dejstva o stavbah, ki stojijo na bregovih Temze, in stanovanjih, ki stanejo tudi štiri milijone funtov. Zanimivo je bilo spremljati spreminjanje vodostaja reke in se sprehoditi do Shakespearjevega gledališča.

Seveda nismo izpustili niti obiska enega največjih muzejev na svetu – vrata nam je odprl tudi British Museum. V njem

je le manjša zbirka, posvečena zgodovini otoka. Svojim obiskovalcem pa na ogled ponuja pravo zakladnico svetovnih čudes. Si zamislite, da v živo vidite čisto pravi relief iz atenskega partenona in kamen iz Rosette, s pomočjo katerega so razvozlali hieroglif?

Neprecenljivo. Vsega je bilo toliko, da je prišlo zelo prav, da so nam profesorice pripravile učni list s priporočljivimi smernicami.

London so muzeji, palače, spomeniki in druge znamenitosti. London so nabito polni »undergroundi«, natrpne ulice, živahni trgi, dež in sonce, čaj z mlekom, English breakfast, Fish&Chips, pubi, prijazni ljudje in angleški jezik. London je mesto pod in nad zemljo, skakanje z ene na drugo linijo podzemne železnice ... In možgani po štirih dneh v Londonu: »See it, say it, sorted.« Tisti, ki ste že bili tam, boste razumeli. Če zaključim: London je doživetje, ki ga je treba doživeti.

Maja Bukovnik

Kaj je lepo?

Če začnem z lepoto pri ljudeh, se mi zdi, da je to zagotovo najbolj subjektiven tip lepote, ki je odvisen od posameznika, ki ljubi. Čeprav veliko ljudi meni, da se lepota kaže v zunanosti ljudi, na nek način tudi se. Prava lepota je nestvarna. Je fantazija o osebi, je fantazija o knjigi, filmu ali sliki; je pomen vsega tega in predvsem to, kako se ob nečem ali nekom počutimo – kakšno energijo oddaja.

Včasih lahko vidimo, kako je nekdo lep, in tega ne znamo točno razložiti, kajti za vse nimamo besed, nekatere stvari le čutimo in vemo. Mislim, da ta neobrazložljiva lepota izhaja iz tega, da nam je vseč energija te osebe, ki kar žari v naših očeh in nas privablja. Nekaj najlepšega pri ljudeh je, ko naredijo nekaj prijaznega ali, kot se še reče, 'nekaj lepega'. Zunanost se s časom spreminja, kot se nekoliko tudi notranjost, in lepota lahko pride in izgine, ampak z najlepšo lepoto – prijaznostjo – se lahko že rodimo. Tak primer je Dorian Gray, ne glede na zunanjo lepoto (pravzaprav že zunanjo popolnostjo) izgublja ljudi okoli sebe zaradi notranje nelepote. Kar je še en dokaz, da je notranja lepota tista, ki je pomembnejša. Ampak, ali je ta objektivna? Zagotovo ni osebe, ki bi videla prijazno osebo s pozitivno energijo narediti prijazno dejanje, in ob tem menila, da ta prijazna oseba ni lepa.

Mogoče pa je lepota tudi v tem, da nič ni stalno oziroma večno, vse je le začasno, vse, kar dejansko imamo, je le sedanost, pa še to izgubimo naslednjo sekundo; ampak ravno minljivost poveča učinek lepote. Vzemimo za primer življenje, le-to je toliko lepše ravno zato, ker ni večno, in ga zato tudi bolj cenimo. Ne verjamem v po-

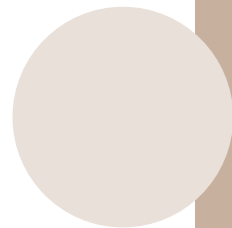
polnost in ne verjamem, da mora biti umetnost popolna, da je lahko lepa. Menim, da sta individualnost in nepopolnost tisti, ki lahko nekaj ali nekoga polepšata.

Lepota je lahko tudi odnos med ljudmi. Nekaj najlepšega so ljudje, ki se imajo radi in ki ljubezen tudi delijo. Lepo je videti dve osebi, ki sta si resnično usojeni, saj je med njima nezemeljska harmonija in v veselju zavлада red in pomen. Drug drugemu sta ti osebi lahko sopotnika in podpora v življenju in skozi življenje gresta z roko v roki. Odnos tako lep, da inspirira nesmrtno umetnost. Najlepša nesmrtna umetnost prihaja iz srca in čiste ljubezni. Takšna umetnost se odlično ohranja skozi čas in jezike ter pri tem ohranja svojo lepoto.

Kaj pa je vam lepo?

Evelina Novak

Gledališka šola PGM

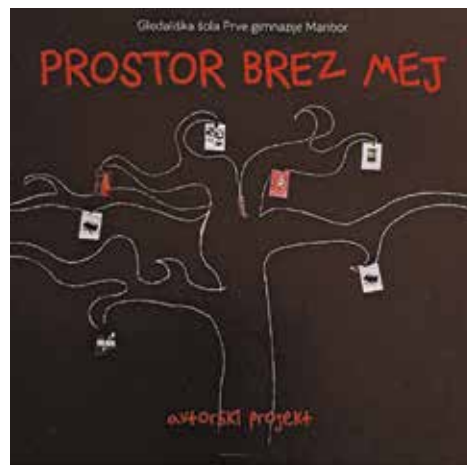
Gledališko šolo Prve gimnazije Maribor sem začela obiskovati v prvem letniku in z obiskovanjem nadaljevala v drugem in nato še v tretjem letniku. Na začetku nas je bilo v skupini šest, nato je naslednje leto nekaj ljudi odšlo in jih nekaj prišlo na novo, v glavnem – bilo nas je še vedno šest. Tudi na prvi vaji na začetku tretjega letnika nas je bilo še vedno šest. Nato na drugi vaji pet, nato štirje, nato trije in nazadnje le dve. Mentorica je rekla, da številka ni pomembna. Navsezadnje je kvaliteta še vedno več kot kvantiteta. Tako smo določili dan premiere in dneve, ko se bomo na produkcijo začeli pripravljati. Vse je potekalo kot po maslu, dokler (vedno je nek dokler ali ampak, a ne?), dokler nisem prišla en popoldan na vajo, ko me je mentorica nekoliko bolj resnobno pogledala in mi rekla, naj se usedem. Pogledala sem malce čudno, a se vseeno usedla – ne maram, ko mi ljudje rečejo, naj sedem, pred začetkom pogovora, saj vedno dobim občutek, da bo sledilo nekaj katastrofalno slabega ali pa vsaj ne nekaj dobrega. In nato mi je mentorica povedala, da sem ostala sama. Čisto sama. Vem, zveni strašljivo.

Najverjetneje tudi je. Ja, je. Človeka kar nekoliko stisne pri srcu. Tudi samo me je takrat stisnilo pri srcu in zgrabila me je tista mrzlična panika, medtem ko so mi po glavi drvele misli. Saj bi napisala, da me je takrat oblil hladen znoj, a ne bom. Bilo bi preveč dramatično, konec koncev pa se to sploh ni zgodilo. A bilo mi je nekoliko neprijetno. Bila sem postavljena pred odločitev: opustiti kakršno koli možnost po končni produkciji ali pa nadaljevati sama. Priznati moram, da me slednja možnost v tistem hipu ni niti najmanj mikala. Zakaj sem se potlej odločila zanjo? Ne vem. No, vsaj ne povsem. Mogoče se mi je zdelo tako blazno smešno, da bom na odru nastopala čisto sama. Morda se mi je zdelo, da bo izpadlo

trapasto, če odneham. Morebiti pa se mi je zdela preprosto prava odločitev ostati, namesto stisniti rep med noge, in pripraviti monodramo, kakorkoli grozno se pač to že sliši.

Vse, kar sem napisala, je res, a glavni razlog, da sem se odločila nadaljevati, je dokaj preprost. Bojim se, da ni nič kaj junaški in da razlogi zanj ne temeljijo na nekakšnih višjih vrednotah. Odkrito povedano sem se odločila nadaljevati, ker je igranje nekaj, v čemer uživam. Zdelo se mi je neumno, da bi prenehala početi nekaj, kar me osrečuje, samo zaradi tega, ker me je strah. Strah, kako bo izgledalo, ko bom na odru sama, in kaj si bodo o meni mislili drugi.

Hana Kamplet Lešnik

V novinarski redakciji Hani čestitamo za osvojeno srebrno plaketo na festivalu Vizije 2024 za monodramo *Prostor brez mej!*

Danska

Naj to poročilo začneva v jeziku, ki naju je en teden neprestano spremljal, naju kdaj pa kdaj spravil v dvom in nevednost, hkrati pa vedno znova nasmihal ...

Halløj!

Pred dvema tednoma sva dobili priložnost, da s še nekaj dijakinjami 4. letnika in zabavnim kolektivom profesorjev odkrijeva in začutiva utrip umirjene državnice s severa.

Seveda govoriva o Danski, državi, ki naju je že na prvi pogled prepričala s svojo premišljeno arhitekturo in ohranjanjem dediščine, z mogočnostjo Københavna in pristnostjo Andersenove vasice, z milino in umirjenostjo podeželja. A okolje ni edino, ki tamkajšnjim prebivalcem daje občutek umirjenosti in varnosti, gre za popolnoma drugačen način razmišljanja, za popolnoma drugačno kulturo. Ljudje, ki smo jih spoznali, so bili ves čas mirni, sproščeni, niso poznali stresa v tolikšni meri, kot ga poznamo mi, bili so srečni, nasmejani in zadovoljni. In prav zaradi te energije sva tudi sami ekskurzijo, pa čeprav šolsko, doživljali veliko bolj sproščeno in z veliko večjim zanosom.

Kako pa je ta sploh potekala?

Osnovni namen ekskurzije je bil obisk šole Oure v majhni, istoimenski vasi. Gre za šolo, ki ponuja postgimnazijski in gimnazijski program ter zadnje leto osnovnošolskega izobraževanja. Njihova posebnost pa je, da ponujajo tudi leto šolanja, v katerem se učenci lahko dokončno odločijo, v kateri smeri bi se radi izobraževali v prihodnje (poteka med prestopom iz osnovne v srednjo šolo). Ne smeva pa pozabiti omeniti, da gre za šolo za umetnost in šport, kar nas je

tudi najbolj pritegnilo.

Že v torek smo začeli aktivno sodelovati pri njihovem pokuku, prisostvovali smo njihovim uram, pa čeprav smo bolj malo razumeli, ogledali smo si njihove treninge in se nekaterim celo pridružili. Spoznali smo pristope k različnim športom. Od rokometu, nogometu, smučanja, pa vse do različnih plesnih tehnik.

Imeli smo celo možnost poizkusiti značilne danske jedi, ki so jih pripravili kar učenci sami. Videli smo hišice, v katerih učenci bivajo med šolskim letom, in bili del številnih zanimivih aktivnosti, ki so teden tako popestrile, da se je obrnil, kot bi mignil.

Ena od takšnih nepozabnih izkušenj je bilo zagotovo smučanje na strehi københavnske sežigalnice odpadkov, imenovane Copenhill. Med našim smučanjem se je, kot da izkušnja ne bi bila že dovolj pestra sam po sebi, sprožil celo lažni alarm, zaradi katerega je na območju zavladala rahla panika, a na srečo se je vse končalo pozitivno in s smučanjem smo lahko nemoteno nadaljevali.

Bili smo tudi del tradicije. Tega dela zagotovo ne bomo pozabili. Zgodilo se je v majhnem mestecu Svendborg, kjer nas je ravnatelj tamkajšnje šole počastil kar z dvema kepicama sladoleda po naši izbiri in nato še z goro njihovega značilnega softisa. Kepice so gromozanske in manjše porcije sladoleda sploh ne moreš dobiti, in to je tudi bistveno. Kajti preostanek sladoleda moraš na rtu Svendborga odvreči v morje. To tradicionalno dejanje smo opravili prav vsi in tako ribicam priskrbeli prigrizek.

Zadnji dan našega še kako lepega potovanja nam je pravljično popestril kar Andersen. Odpravili smo se namreč v njegovo rojstno mesto Odense, kjer smo si ogledali skromni hiški, v katerih je Andersen preživel svoje otroštvo, ter njegovo življenjsko zgodbo spoznali v neverjetno naprednem in resnično zanimivem muzeju.

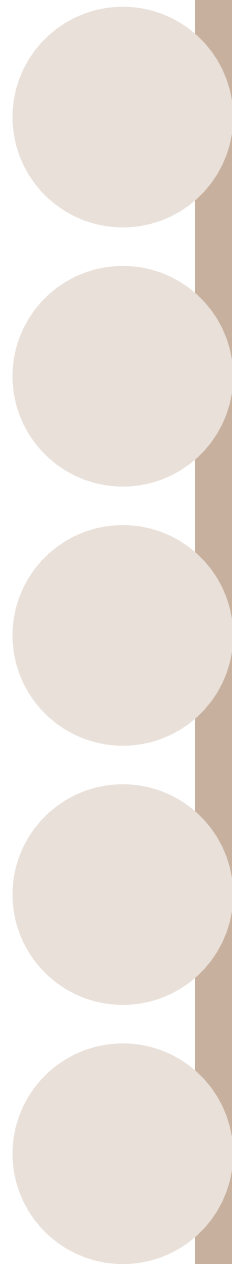
Na Dansko smo se odpravili predvsem zaradi zanimanja za njihovo umetnost in šport. Nismo ostali le pri Andersenovi besedni umetnosti, ampak smo pester in nepozaben teden zaokrožili z ogledom rokometne tekme lige prvakov, v kateri sta se pomerila GOG in Veszprem. Tekma je bila pestra in nepozabna, saj smo spoznali tudi slovenskega rokometarja Gašerja Marguča, ki igra za Veszprem.

Izkušnja na Danskem je bila vsekakor nepozabna, postavila je visoke standarde za izmenjave, ki jih bo izredno težko preseči. Res sva hvaležni, da sva lahko sodelovali pri izmenjavi in Prvo gimnazijo začutili še na drug način, izven šolskih klopi.

Da zaključiva, kot sva začeli ...

Tak skal du have. Najlepša hvala za to nepozabno izkušnjo.

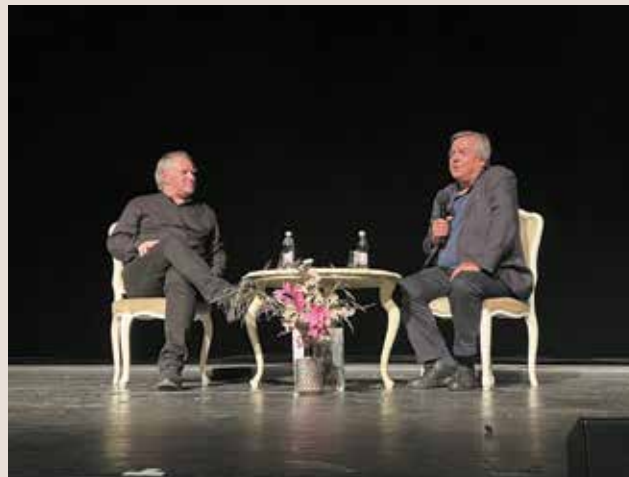
Gaja Đurov Štraus in Mia Lovrenčak

Pogovor z Dragom Jančarjem

V torek, 16. aprila, je Bojan Sedmak – kantavtor, pesnik, vsesplošni ustvarjalec in ob vsem tem profesor na Prvi gimnaziji – vodil pogovor z zelo pomembnim avtorjem, ki smo ga brali za esej na maturi, Dragom Jančarjem. Avtor maturantom znane drame *Veliki briljantni valček*, dram *Zalezujoč Gadota* in *Halštat*, romanov *In ljubezen tudi*, *To noč sem jo videl*, *Katarina*, *pav in jezuit* in še bi lahko našteval, se je po premoru od različnih pogovorov ponovno udeležil takšnega dogodka. V enem dnevu, nekaj dni po svojem 76. rojstnem dnevu, se je udeležil kar dveh takšnih pogovorov – za maturante v SNG Maribor in za ostale Mariborčane v prostorih knjižarne Beletrina o že kar petič ponatisnjeni knjigi *Severni sij*.

Opoldne smo se srednješolci zbrali v SNG-ju, da bi izvedeli kaj novega o Jančarjevem delovanju in predvsem o maturitetni drami; mnogi so ob tem pomislili predstave *To noč sem jo videl*, v režiji Janeza Pipana. Predstava je zanimiva predvsem z vidika jezika, saj so posamezni prizori odigrani v srbsčini in nemščini. Na temo teatra se je pogovor tudi začel. Jančar je igral na odru le enkrat v življenju, po neuspelem poskusu interpretacije besed »pljuča, pluča«, ki bi jih kot zdravnik moral izreči v igri Jeana Anouilha, Ornifle ali Sapica, pa je igralsko kariero zapustil. Vendar *teatra* ni zapustil; napisal je številne igre in mnoge so bile tudi uprizorjene, a na uprizoritve ni imel velikega vpliva. Samuel Beckett je na primer vedno bdel nad procesom uprizoritve in sam izpeljal realizacijo svoje ideje. Jančar pa tega posega v uprizoritev ne izvaja, temveč pušča ustvarjalnemu procesu režiserja prosto pot. V vsakem tekstu izpod njegovega peresa pa lahko zasledimo v historičnost zavito fikcijo, ki bi se lahko zares zgodila. Jančar torej črpa iz same zgodovine in postavlja dogajanje v specifičen družbenopolitični kontekst.

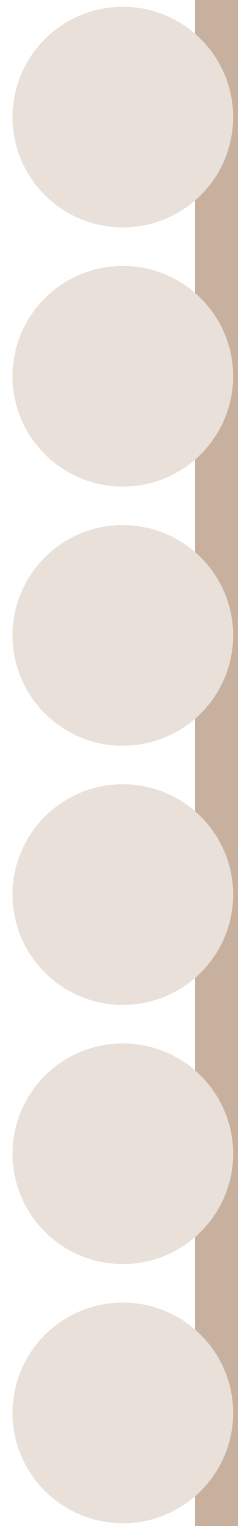
vine in postavlja dogajanje v specifičen družbenopolitični kontekst.

Ko je govoril o *Velikem briljantnem valčku*, je Jančar v razlago stopil zelo previdno; rekel je, da ne želi podajati svojih interpretacij, saj pušča bralcem prosto interpretacijo, hkrati pa se zaveda, da matura postavlja določena pravila za ocenjevanje, ki bi se lahko oddaljila od njegove razlage. Zaveda se tudi, da morda sam ne bi uspešno napisal eseja. O drami pa je predvsem izpostavil njeno politično vlogo. Ob izidu je bilo namreč čutiti spremembo v zraku, *Valček* pa je s svojo vsebino sprožil mnoge »težavne« polemike, ki so letele predvsem na politično stanje Jugoslavije po Titovi smrti. Uprizoritve so bile številne, vendar je bilo tudi nekaj težav: tako so na primer po uprizoritvi prvega dejanja na Madžarskem politični delegati zapustili dvorano; v

Bolgariji pa so na težave naleteli že pred uprizoritvijo, saj so želeli spremeniti ime Volodje, Jančar pa v to ni privolil. Namreč, kot je izvedel nekaj let kasneje, je bilo tako ime kulturnemu ministru, sinu bolgarskega diktatorja Todorja Živkova, ki je kot glavni sekretar Komunistične partije Bolgarije državo vodil med letoma 1954 in 1989. V času med sojenjem Živkovu je bila predstava končno izvedena in so jo uprizorili v kar dveh bolgarskih gledališčih.

Naš gost je bil tudi precej politično angažiran. Tako je na primer v času pokola v Srebrenici mesto obiskal s pesnikom Borisom A. Novakom in drugimi umetniki. Ob tem se spominja tragikomičnega in absurdnega fenomena; spoznal je namreč gospoda, ki se je streljanja in bombardiranja navadil in v tem celo našel lepoto, saj ga je spominjalo na ognjemet ... Politično angažirana je tudi njegova druga literatura, saj se mu zdi, da je temelj literature prav človek, ujet v zgodovinsko prelomnih trenutkih. Neumno se mu zdi uveljavljati politično korektnost v literaturi, saj je nesmiselno govoriti samo o dobrem, ko je lahko literatura propagandno sredstvo v prid dobremu. O tem bo mnogo povedal tudi avtor sam v zbirki esejev, ki bo kmalu izšla.

Lan Žiga Anderlič

Trg generala Maistra

Ko se boste septembra sprehajali skozi park pred šolo, ki vam služi kot oddih od šolskih ur, se spomnite njegovih začetkov in razvoja ter pomena.

Naša gimnazija se zraven v uvodu omenjenih prednosti ponaša tudi z lego, ki ne razočara. Njen vzdevek je lepotica na Maistrovem trgu. Leži v samem središču mesta, včasih pa temu ni bilo tako. Trg generala Maistra je sicer že sredi 19. stoletja igral pomembno vlogo v načrtih občine, kar se je pokazalo, ko ga je ta leta 1863 odkupila kot zasebno posest od grofa Brandisa in sprejela sklep, da bo to območje ostalo nepozidano. Takrat se je trg nahajal še izven mestnega obzidja, tako da lokacija ni bila idealna.

V času, ko smo Slovenci bili pod Avstro-Ogrsko, je od leta 1876 trg sprva nosil ime Tappeinerjev trg po nekdanjem županu, kasneje od leta 1899, pa Tegetthoffov trg po enem najboljših admiralov Avstro-Ogrske, ki je bil tudi rojen v Mariboru. V njegovo čast so 12. julija 1883 otvorili tudi kip. O tem dogodku je časnik Slovenski gospodar poročal takole: »V prisotnosti cesarja Franca Jožefa je bil 12. julija 1883 na današnjem Maistrovem trgu, v bližini mesta, kjer danes stoji spomenik generala Maistra, postavljen monumentalni spomenik Wilhelmu von Tegetthoffu. Slovesnost je bila, proti pričakovanjem nemških meščanskih krogov, ki so jo želeli izrabiti za manifestacijo nemštva, kratka in v vojaškem duhu. Odkritje spomenika v cesarjevi navzočnosti je trajalo 15 minut. Postavljen je bil na »Tappainerjevem trgu pred realkinim poslopjem.« Leta 1884 je bil po načrtih graškega vrtnarja Franza Marauschka trg nadgrajen s parkom. Po prvi svetovni vojni je bil zaradi priključitve prostora k državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, kasneje

Kraljevini SHS, neprimeren in odstranjen najprej kip leta 1919, leta 1934 pa tudi podstavek.

Leta 1941 so naša tla doživela drugo svetovno vojno. Zaradi okupacije Hitlerjeve Nemčije so morali območje Maribora večkrat bombardirati zavezniki. Šola v bombardiranju ni utrpela poškodb, je pa pet bomb padlo na vzhodni del takrat ponovno imenovanega Tegetthoffovega trga. Leta 1940 je bila pred Realno gimnazijo na Jugoslovanskem trgu dokončana gradnja pravoslavne cerkve. V obdobju od nastanka Kraljevine se je namreč v mestu povečala srbska pravoslavna skupnost, kar je bilo vidno na raznih napisih, izvedbi praznikov ipd. Zaposleni so bili predvsem v državnih službah in v vojski. Preden je bila dokončana notranjost cerkve, so jo leta 1941 na ukaz Nemcev porušili meščani in katoliški duhovniki, ki so bili zaprti v meljski kasarni. Trg pred šolo, med okupacijo imenovan Tegetthoff Platz, so takoj po osvoboditvi preimenovali v Jugoslovanski trg, leta 1947 pa v Leninov trg, ki je dobil drugačno zasnovo (po načrtih arhitekta Milana Černigoja). Na njem je bil postavljen kamniti vodnjak istega arhitekta, ki trg krasí še danes.

Leta 1993 se je trg pred šolo, tudi po zaslugi Alojza Senekoviča in njegovih javnih protestov, preimenoval v Trg generala Maistra in tako ostaja vse do danes.

Gašper Krajnc

Mrnovinarčki mišei

Urbani kolaž

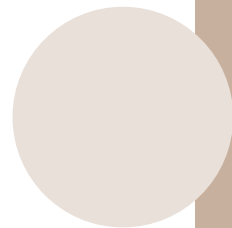
Od živahnih ljubljanskih ulic do očarljivih mariborskih koticov je moje potovanje med tema dvema zanimivima mestoma tapiserija kontrastov in odkritij. Odrasla sem v Ljubljani, mestu, ki bolj ali manj sledi stereotipom glavnih mest. Je polno dogodivščin ter možnosti za nabiranje izkušenj, velikokrat pa naletimo na odstopanja od morale in različne nenavadnosti. Po selitvi v Maribor pa sem odkrila skoraj nasprotno: mesto, polno toplih ljudi, ki včasih doživi pomanjkanje razumevanja in tolerance.

Skoraj petnajst let sem živela na eni izmed glavnih ulic Ljubljane, v samem centru in bližini urgence. Kljub vsemu direndaju in igrivemu utripu mesta, pa je bilo življenje v Ljubljani velikokrat samotno. Ne zaradi pomanjkanja odnosov ali nepristnosti znancev, temveč zaradi hladnih ljudi in nepotrpežljivosti večine. Skoraj vsak prebivalec Ljubljane, s katerim sem kdaj prišla v stik, se je vsaj na kakšni točki svojega življenja izgubil v anonimnosti, ki jo mesto ponuja. To pa se je seveda začutilo v vsakodnevnem življenju. Ena izmed prvih stvari, ki jih opazi vsakdo, ki stopi v Ljubljano je dejstvo, da se vsem nekam mudi. Nič ne nima ne priložnosti in ne časa, da bi lahko posvetil dodatno pozornost mimoidočemu ali naklonil več prijaznosti. Vseeno pa prav ta oddaljenost od sočloveka včasih dopušča zasebnost, v kateri lahko človek raste in se izraža na svoj način, brez obsojanja. Po mojih izkušnjah je Maribor skoraj nasproten. Ljudje so veliko bolj topli, pripravljene pomagati in vsi vzamejo čas, da prisluhnejo tudi neznancem. Prav zaradi tega pa se hitro zgodi, da spoznaš človeka, ki o tebi ve veliko, sam pa ga sploh ne poznaš. Od sprejemajočih poljan Ljubljane do prijetnega vzdušja Maribora, družbena dinamika obeh mest ponuja edinstven vpogled v življen-

ja njegovih prebivalcev. Zato na prastaro vprašanje, a je torej boljša Ljubljana ali Maribor, nikoli ne znam odgovoriti. Obe mesti imata vsako svoje prednosti in slabosti in to vsakemu povem. Ljubljančanom pa največkrat prikrijem dejstvo, da mi je življenje v Mariboru prijetneje in bolj domače.

Velik faktor, ki vpliva na to, je družina, ki živi v Mariboru. Oba starša sta bila rojena tu in sem se zato ob selitvi v Maribor počutila, kot da se vračam nazaj domov. Vseeno pa to

ne nadomesti bolečine ob dejstvu, da je moja starejša sestra ostala v Ljubljani in jo zdaj namesto enkrat na teden vidim le enkrat na mesec. Seveda sem v Ljubljani pustila tudi druge delčke sebe. V oddaljenosti od bolečih aspektov svoje mladosti sem sicer doživela olajšanje, a to ni ublažilo razočaranja ob ločitvi s pomembnimi, pozitivnimi delčki, ki jih bom vedno pogrešala. Vendar se zavedam, da je selitev nova priložnost za osebno rast, razvoj in odkrivanje novih stvari. Kot je rekla pisateljica Rachel Wolchin: »Če bi ljudem bilo namenjeno ostati le na enem mestu, bi namesto stopal imeli korenine.«

Ko razmišljam o svoji poti med Ljubljano in Mariborom, se zavedam bogastva, ki izhaja iz sprejemanja sprememb in raziskovanja novih obzorij. Prehod iz znanega v neznano je bil sicer zastrašujoč, vendar me je naučil odpornosti, prilagodljivosti in pomembnosti negovanja povezav, kamor koli me vodi življenje. Z vsakim korakom naprej se trudim sprejeti potovanje, vedoč, da ljudje skozi gibanje in raziskovanje resnično najdemo sebe.

Lara Godina

Spoznavanje podcenjene države

V maju leta 2023 smo zaradi očetove službene poti potovali v Črno goro, v mesti Zelenika in Budva. Glede na ugled, ki ga ima Črna gora, si nisem zastavljala visokih pričakovanj in o Črni gori nisem vedela veliko. Morda je prav to vplivalo na presenečenje nad lepoto države, ritmom ljudi in utripom glavnega mesta.

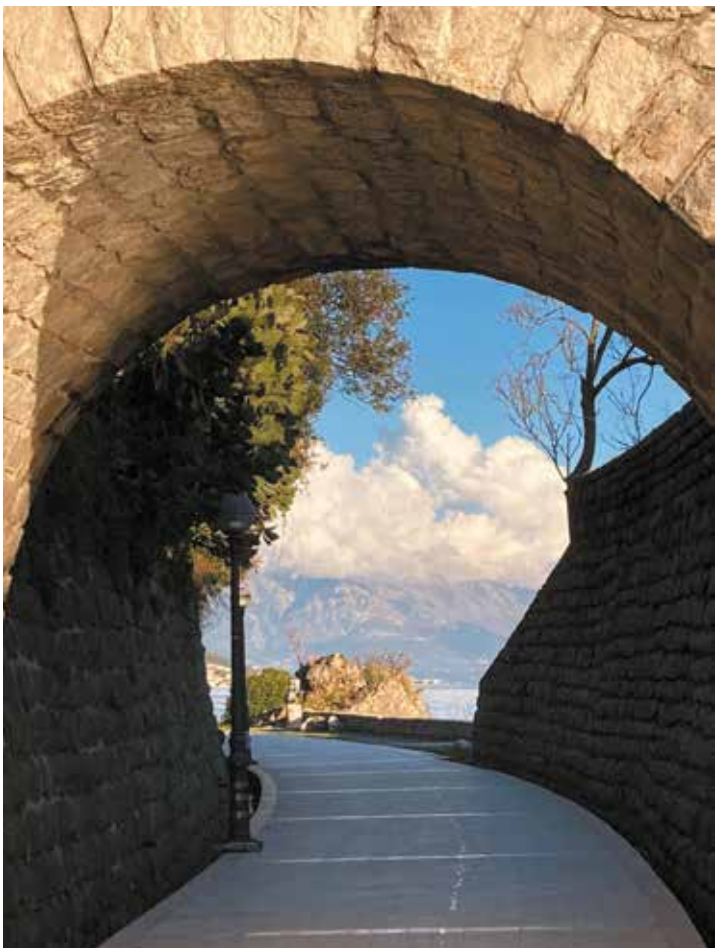
Svoje potovanje smo začeli na letališču blizu Podgorice in nadaljevali svojo pot proti Zeleniki. Ceste so bile relativno prazne in ena izmed prvih stvari, ki smo jih videli, je bila črna gora. Obiskovalec lahko takoj razume, od kod deželi ime. Čeprav bi se naj to prvotno nanašalo na temne gozdove, ki so nekoč pokrivali Dinarsko gorstvo, je tudi sama kamnina izredno temna in fascinantna. Na eni izmed gor nas je ujela nevihta in včasih so strele udarile tako blizu nas, da smo lahko celo videli vijolično barvo. Vseeno smo pogumno nadaljevali našo pot in prispeli do Zelenike. Po nastavitvi smo se takoj odpravili na prijeten sprehod in kljub moji prvotni zadržanosti me je narava takoj prevzela. Nežni, svetlo modri valovi, zeleni gozdovi ter sveže vonjave pričarajo čudovito sceno in skoraj vsak dan si želim, da bi se vrnila na tisto mesto. Najbolj od vsega sem uživala v božanju in hranjenju potepuških mačk, ki so s svojim hvaležnim predenjem pobožale dušo in v vsak dan prinesle veselje. Ko smo se podali naprej, nas je pot vodila v očarljivo obalno mesto Budva. Staro mestno jedro, ki je ležalo le malo stran od naše nastavitve, je vabilo s starodavnim obzidjem in z vijugastimi tlakovanimi ulicami čudovito. Med raziskovanjem njegovih ozkih uličic smo na vsakem koraku odkrivali skrite bisere – očarljive kavarne, živahne tržnice in stoletja staro arhitekturo, prežeto z zgodovino.

Toda tisto, kar je name naredilo najgloblji vtis, so bili iskreni stiki z domačini. Ne glede na to, ali sem delila zgodbe z javnimi uslužbenci ali izmenjevala nasmehe z mimoidočimi na ulicah, sta toplina in gostoljubnost črnogorskega ljudstva pustili neizbrisen pečat v mojem srcu. Njihova pristna prijaznost in odprtost sta nas z odprtimi rokami sprejela v svojo skupnost in me spomnila na univerzalni jezik človeške povezanosti, ki presega meje in kulture. Res da tega nisem pričakovala, a je bila njihova prijaznost osvežujoča in je pomembno prispevala k prijetnemu občutku med obiskom.

Ko se je naš čas v Črni gori iztekal, me je preplaval občutek hvaležnosti za spomine, ki smo jih ustvarili, in izkušnje, ki sem jih pridobila. Od dih jemajoče pokrajine Zelenike do živahnih ulic Budve je bil vsak trenutek dokaz lepote in raznolikosti te presenetljivo lepe države. In ko smo se poslavljali od Črne gore, mojega kovčka niso polnili le spominki in fotografije, ampak tudi na novo odkrita ljubezen do majhne balkanske republike in kilograme spominov, ki jih bom vedno nosila s seboj v svet – moč odkrivanja, raziskovanja in spoznavanja skritih kultur. Sophia Loren je o svojem obisku Črne gore rekla naslednje: »Kot da bi se vrnil v mesto iz najlepše pravljice svojega otroštva.« In z njo se ne bi mogla bolj strinjati.

Lara Godina

Vrbovinarčki nišeio

O Kanada, o Kanada!

Že preden sem stopila na kanadska tla, me je samo potovanje popolnoma prevzelo. Leteli smo nad Islandijo, Grenlandijo in Atlantskim oceanom, ki so vsi ponujali izjemne poglede in ponosno kazali svoje geografske značilnosti. Seveda pa je bila prav Kanada dih jemajoča izkušnja, ki je ne bom nikoli pozabila.

V Severno Ameriko sem prvič prispela blizu Toronta po osemurnem letu in odspala časovni zamik. Naslednja dva dni sem preživela v deževnem Torontu, ki je vseeno bil zanimiva izkušnja, polna izjemnih dogodkov. Od skritih kotičkov in živahnih, presenetljivo velikih ulic, pa vse do interaktivnih akvarijev in jezera Ontario me je Toronto pozitivno presenetil. Čeprav si lahko po raznolikosti kultur in nadpovprečni velikosti prav vsega takoj opazil, da je Toronto velemesto, je to le dodajalo k bogatem doživljanju Toronta. Tretji dan smo se odpravili izven Toronta, na podeželje, kjer smo se podali na krajši sprehod do izpostavljene kamnine Kanadskega ščita. Podeželski del Kanade, ki sem ga spoznala, me je prevzel s svojo divjo lepoto in počasnim tempom. Sprehod po podeželskih poteh mi je predstavil naravo na popolnoma nov način, saj sem lahko občudovala neokrnjene gozdove, kristalno čista jezera in številne divje živali v njihovem naravnem habitatu. Poleg tega me je presenetilo, koliko veveric se nahaja povsod v Kanadi – celo v mestih! Naslednja postaja so bili Niagarski slapovi in Niagara. Slapovi so s svojo mogočnostjo in spektakularno lepoto takoj postali ena izmed mojih najljubših naravnih znamenitosti. Občutek, ko na ladjici pršijo težke kaplje in zares začutiš moč narave, je nepozaben. Tudi sam center mesta Niagara je bil prijetno presenečenje s svojimi komercialnimi značilnostmi, neštetimi restavraci-

jami in možnostmi za nabiranje novih doživetij. Na zadnji raziskovalni dan smo se odpravili do trgovin in nakupili spominke za domov.

Kljub temu pa se moja pustolovščina v Kanadi še ni končala. Še dva dni bom imela priložnost raziskovati to čudovito deželo in se poglobiti v njeno raznolikost ter lepoto. Seveda bo vrnitev domov težka in lahko le upam, da bom še kdaj imela priložnost doživeti obiskati to izjemno državo. Sem pa vseeno pomirjena z zavedanjem, da se domov vračam polna spominov, ki mi bodo vedno ostali v srcu.

Lara Godina

Mrhovinarčki nišeio

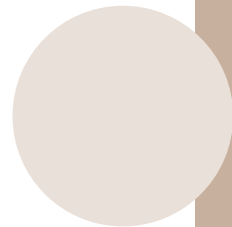
Vojna in mir: ali so vojne lahko pravične?

Vojna pomeni odsotnost miru in si jo najpogosteje predstavljamo kot oborožen spopad med dvema ali več državami. Ali je vedno tako? Gre res za spopad zgolj med državami, čeprav se na obeh straneh borijo posamezniki? Sploh obstajajo pravične vojne ali samo še nismo videli nobene? Je pravičnost lastnost, ki jo vojna sploh lahko ima?

Vojna je veliko bolj kompleksen pojem in ne označuje zgolj spopada med državami. Če pomislimo na hladno vojno, vemo, da v tem primeru sploh ni prišlo do spopada. Prav tako ni nujno, da je spopad oborožen, saj lahko pride do kibernetične vojne, v kateri so napadeni pomembni elektronski programi neke države. Po mednarodnem pravu OZN so vojne prepovedane, edina dovoljena vojna je obrambna vojna z dovoljenjem varnostnega sveta OZN. Ali je obramba vojna res upravičljiva, če ta povzroči nasprotniku veliko hujše posledice, kot jih je povzročil sam z napadom? Države lahko tudi trdijo, da se odzivajo na agresijo, lahko je to zgolj grožnja z napadom in ne dejanski napad. Kljub vsemu, če predpostavimo, da nas nasprotnik napade, ali nimamo pravice braniti se in zavarovati svoje države ter prebivalcev, če pri tem upoštevamo sorazmernost? Do katere mere se lahko branimo? Pravica do samoobrambe nam ne daje pravice do krvavega maščevanja in izvedbe genocida nad nasprotnim narodom, ampak zgolj pravico, da storimo, kar je nujno potrebno, da zavarujemo sebe, civiliste in svojo državo. Prav tako morajo biti po teoriji pravične vojne vse vojne napovedane in predstavljati zadnjo možnost. Tega se v zadnjem času večinoma ne upošteva ter se državo napade nepripravljeno. Vojakom, ki se borijo v obrambni vojni, je dovoljeno uporabljati nasilje tudi proti vojakom, ki nikomur ne predstavljajo neposredne grožnje,

na primer proti vojakom, ki spijo ali se umikajo pred spopadom. Kljub temu Rodin, ki je znan po svojih delih o teoriji pravične vojne, trdi, da pravica do samoobrambe ne vključuje preventivnega napada, kot je napad kuharjev, voznikov tovornjakov, spečih in umikajočih se vojakov. Vendar nam je vojak, ki trenutno spi, včeraj predstavljal smrtno nevarnost in nam jo bo tudi naslednji dan. Napadalec se je lahko tudi umaknil, da bi se pripravil na nov napad in nam s tem ogrozil življenje. Prav tako vojak, ki napade umikajoče se sile, morda ni osebno ogrožen, ampak je njegov cilj zaščititi civilno prebivalstvo, kateremu umikajoče se sile še vedno predstavljajo grožnjo. Ne glede na vse, pa ni v noben primeru upravičljiv uboj nedolžnih civilistov, ki predstavljajo večino smrtnih žrtev v vojnah že od druge svetovne vojne naprej in jo sodobni politiki upravičujejo zgolj z argumentom, ki bi ga lahko v naivnem smislu razumeli kot utilitarističnega, da je uboj nevarnega terorista vrednejši kot ohranitev življenj mnogih civilistov, saj bo v nasprotnem primeru toliko več žrtev. Ali je to res edina in tudi upravičljiva možnost? Saj bo verjetno po uboju tega terorista prišel naslednji terorist z enakimi prepričanji, zaradi česar s Kantovega vidika to ni upravičljivo.

Ali nimamo vsi pravice do življenja? Kako je mogoče, da jo med vojno na nek način tudi kot civilisti izgubimo, čeprav ne sodelujemo v vojni neposredno? Vendar zakaj bi civilisti sploh bili imuni v vojni, saj če je celotna država v vojni, ali niso v vojni tudi vsi njeni prebivalci? Sama se s tem ne strinjam. Tudi če je neka država v vojni, še to ne pomeni, da se vsi prebivalci s tem strinjajo in zagovarjajo ideologijo vladajoče politike, ki se je odločila za vojno. Po teoriji pravične vojne so civilisti imuni na napade in se ti lahko

izvajajo samo na vojake. Pri vojakih obstaja t. i. soglasno ubijanje, kar pomeni, da so se vsi vojaki odrekli pravici do življenja, ko so vstopili v vojsko. Vendar četudi vstopimo v vojsko, kar je največkrat prisilno, se ne odrečemo pravici do življenja in ne dajemo dovoljenja, da nas ubijejo, ampak se samo sprijaznimo s tveganjem za smrt. Tudi če se bori-
mo v vojni, še ne pomeni, da se s samo vojno strinjamo.

V vojni žal igrajo zelo pomembno vlogo tudi vojni ujetniki, ki predstavljajo sredstvo za nadaljevanje vojne in doseganje različnih političnih interesov. Vojni ujetniki so med seboj neenakovredni, saj je odvisno, ali gre za vojaškega poveljnika ali za navadnega civilista. Po teoriji pravične vojne in mednarodnem pravu bi vojnim ujetnikom morali nuditi dobre pogoje, kot je zadostna količina hrane in pijače, dobro psihološko okolje, kar predstavljajo tudi stiki z domačimi ljudmi, spoštovanje njihovih religioznih nazorov in njihove starosti. Kljub vsem pogojem pa le stežka verjamemo, da so bili ti kdaj spoštovani. Prav tako sta po mednarodnem pravu usmrtitev ali mučenje prepovedana. Vojni ujetniki predstavljajo sredstvo, s čimer se Kant ne strinja, saj bi ti morali predstavljati cilj. Ali se je treba truditi, da rešimo vojne ujetnike, tudi če bo to prineslo več škode in več smrtnih žrtev? Po utilitarizmu to ni potrebno, saj moramo gledati na to, kaj bo osrečilo največje število ljudi in prineslo najmanj bolečine. Toda ali ni moralno dobro rešiti svoje ljudi? Države same veliko žrtvujejo za vojne ujetnike, kar tudi ni vedno najbolj smiselno.

Kljub vsemu pa vsi vemo, da se v času vojne velikokrat kršijo pravni zakoni, kot je trdil že Ciceró v času rimskih spopadov, med vojno zakoni umolknejo – *Inter arma enim*

silent leges. Kako je mogoče, da v času vojne postane naklepni uboj človeka, ki ga tretiramo kot najbolj moralno nesprejemljivo dejanje, ne le nekaj povsem normalnega, ampak tudi občudovanja vrednega? Vojaki in vojaški poveljniki dobivajo ob koncu vojne nagrade ter pohvale za naklepne uboje, med drugim tudi civilistov. Kako je mogoče, da nas zgodovina ne nauči ničesar, in kljub morijam, ki so se dogajale v 20. stoletju, še vedno na svetu trenutno poteka več kot 50 vojnih spopadov? Čeprav nam mediji prikazujejo zgolj dva, in to izključno z enega zornega kota, pri tem pa ne smemo imeti drugačnega mnenja. Samo ena stran v vojni se bori za »pravo« stvar, to so zmagovalci, poraženci pa predstavljajo edine krivce za celotno vojno. Že Churchill je dejal: »Zgodovino pišejo zmagovalci.« Sama se tudi sprašujem, kako uspe politikom posameznike navdušiti za vojno in odpraviti odpor do ubijanja? Politiki po navadi ljudem predstavijo »pravičen« razlog za vojno, čeprav imajo v ozadju velikokrat skrite namene. Če pogledamo v zgodovino, lahko opazimo, da vojne spremljajo človeštvo že od njegovega nastanka. So vojne res nujno zlo? Mogoče nas vojne spremljajo že od vsega začetka, ker smo prirojeno nasilni. Kako bi ljudje v prazgodovini preživeli brez tega, da bi bili pripravljene nasilno ubiti žival za svoje preživetje? Kot trdi Dawkins, imamo *sebični gen*, ki se prenaša iz generacije v generacijo, in smo tako že biološko sebični. Vendar to, da smo sebični, še ne pomeni, da smo nasilni. Prav tako smo ljudje tudi sposobni sočutja, kar je prav tako prirojeno. Obstaja tudi možnost, da so človeške družbe organizirane tako, da je vojna bolj ali manj verjetna, saj če ne bi imeli vojske, vojaških organizacij, institucij in vojaške industrije, ne bi prišlo do vojne. Četudi smo ljudje biološko nasilni, je vojna mogoča le tam, kjer politične in družbene

strukture ustvarjajo učinkovito možnost vodenja vojne. Sama sem menja, da so vojne v interesu držav, predvsem njihove politike in gospodarstva. Vojne so nujno potrebne za današnji kapitalistični sistem in vojaško gospodarstvo. Kaj naj storimo z orožjem, če ga ne bomo uporabili? Na vojno zelo vpliva tehnološki napredek, saj še vedno poteka tiha hladna vojna v oboroževanju. V prihodnosti bo veliko vlogo v vojnah verjetno imela tudi umetna inteligenca, ki bo lahko sama poiskala tarče in jih tudi napadla. Pojavlja se vprašanja, ali bodo ti roboti avtonomni in se bodo sami odločali za napad. Kdo bo prevzel odgovornost za napačne žrtve po presoji nasprotni strani? Bodo to posamezniki, ki so razvili programe, ali država? Kljub temu da smo ljudje skozi zgodovino tehnološko zelo napredovali, se ta napredek pri morali ne kaže, saj trenutno izdelujemo vedno hujša orožja, ki bodo ubila čim večje število ljudi. Mislim, da ljudje nismo moralno dovolj razviti, da bi znali pravilno ravnati z razvito tehnologijo, ki jo trenutno poznamo.

Vsi pravimo, da so vojne nekaj slabega in da se ne smejo dogajati. Kaj pa če pomislimo na osamosvojitvene vojne in vojne, ki so pomagale narodom pri osvoboditvi od okupatorja? Ali ni ironično, da te vojne predstavljajo nekaj dobrega, kljub velikemu številu smrtnih žrtev in nasilnemu ravnanju z vojnimi ujetniki? Kljub temu da te vojne predstavljajo nujno zlo za dolgoročni mir, nikakor ne predstavljajo ničesar dobrega. Vendarle sem mnenja, da imajo posamezni narodi pravico, upreti se okupatorju in državam, ki jih zatirajo, ampak, kot je dokazal Gandhi, je tak upor možen tudi brez vojne. Čeprav vojne za pravico niso nujno pravične vojne, sem mnenja, da so te edine upravičljive in nujno potrebne, saj v določenih situacijah nimamo možnos-

ti za miren in nenasilen upor. Ampak pri tem moramo upoštevati sorazmernost.

Prav tako je zelo pomembno, kaj storimo po vojni. Kaj storiti z umrlimi kolaboranti? Etično in človeško bi jih bilo pokopati, kot je zagovarjala tudi Antigona. Pojavi se tudi vprašanje, kaj storiti s političnimi vodji in kolaboranti? Jih kaznovati, ubiti, mučiti? Večina kolaborantov se zagovarja z besedami, da so samo izpolnjevali ukaze. Vendar so se zanje odločili po svoji lastni volji in so imeli možnost, da teh ukazov ne bi izpolnili. Kljub vsemu pa, če ne bi izpolnili naročenih ukazov, bi s tem verjetno ogrozili lastno življenje. Prav tako moramo, po mojem mnenju, storiti vse, da do naslednjih vojn več ne bo prišlo, vendar tega ne bomo dosegli s še večjim oboroževanjem in krepitvijo vojaške industrije. Po vojni najpogosteje sledi gospodarska kriza, iz katere se je treba rešiti. Prav tako je treba reorganizirati pomembne politične strukture, kot je OZN. Dobro bi bilo že v naprej ukrepati in na miren način zatreti konfliktna žarišča, ki predstavljajo tveganje za nastanek novih vojn. Teorija pravične vojne navaja 18 pogojev, po katerih naj bi bila vojna pravična. Nobena vojna do zdaj še ni upoštevala vseh pogojev. Toda ali je dovolj, da lahko govorimo o pravični vojni, če ta upošteva zgolj pomembnejše pogoje? Sama se s teorijo pravične vojne ne strinjam, saj navaja zgolj pogoje za pravično vojno in se ne trudi vzpostaviti miru, saj tudi pravične vojne ne zagotavljajo miru po vojni in ne preprečujejo novih vojn. Sama se imam za pacifistko in zagovarjam besede Martina Luthra Kinga ml., ki je dejal, da nasilje rodi samo še več nasilja in da se proti nasilju ne moremo boriti z nasiljem. Čeprav je problem pacifizma, da ta včasih ostaja zgolj pasiven nasprotnik vojne in pri tem

ne ukrepa, to zmeraj ne drži. Nasilje rodi še več nasilja, saj se bodo tudi na koncu vojne nezadovoljni poraženci želeli ponovno maščevati in doseči svoje cilje. Po mojem mnenju je za preprečitev tega treba izobraževati ljudi o nenasilju, poskrbeti za odgovornost politike, da bo skrbela za mir in s pravnimi pogoji omejila skrajne politike ter ustanovila paravojaške organizacije. Prav tako je pomembno kritično novinarstvo ter verodostojne informacije in ne informacijska vojna v smislu posredovanja lažnih informacij, kar se pogosto dogaja v času vojn.

Ob pisanju eseja sem ugotovila, da tudi vojne, ki izpolnjujejo pogoje teorije pravične vojne, niso nujno pravične, saj je že obrambna vojna lahko izgovor za napad. Prav tako teorija pravične vojne ne zagotavlja miru in ne preprečuje nadaljnjih spopadov. Vojna je mogoča le tam, kjer politične in družbene strukture ustvarjajo učinkovito možnost vodenja vojne, in dokler bomo vlagali v vojaško industrijo, bodo vojne nekaj vsakdanjega. Ustaviti bi morali politike in kapitaliste, katerim vojna predstavlja glavni interes in pomemben vir zaslužka. Kljub vsemu morda tudi zmanjšanje orožja ne bo prineslo utopičnega miru, saj je nemogoče, da vse države istočasno in enakovredno zmanjšajo količino orožja. Tudi tekma v jedrskem oboroževanju po mojem mnenju predstavlja izzivanje drugih držav na vojni spopad in prinaša neprestano napetost in strah. Posvetiti bi se morali nenasilnemu sobivanju in ne želji po prevladi, ki prinaša samouničenje. Nobena vojna ni pravična, saj nasilje rodi samo še več nasilja in z nasiljem ne bomo nikoli dosegli dolgotrajnega in trdnega miru, po katerem vsi hrepenimo.

Zoja Valh

Intervju s profesorico Metko Kostanjevec, prejemnico nagrade ‘sončnica na rami’

Nagrada sončnica na rami podeljuje Kulturno umetniško društvo Sodobnost International in je namenjena prepoznavanju in nagrajevanju posameznikov, ki izkazujejo izjemno prizadevnost in trud na področju spodbujanja veselja do branja.

Metka Kostanjevec je knjižničarka in profesorica slovenščine na Prvi gimnaziji Maribor, kjer že 20 let aktivno spodbuja veselje do branja med dijaki in zaposlenimi. Njeno delo vključuje sodelovanje v mnogih nacionalnih in mednarodnih projektih, kot so Rastem s knjigo, Nacionalni mesec skupnega branja, Mednarodni mesec šolskih knjižnic, #športajmoinberimo, Brati gore. Ustanovila je Bralni klub profesorjev in Bralni klub dijakov ter Bralno značko Prve gimnazije Maribor, kjer je dosegla izjemen uspeh z vključevanjem dijakov, zaposlenih in družinskih članov. Metka Kostanjevec prav tako povezuje različne generacije preko projektov, kot je eTwinning, in sodeluje na mednarodnih dogodkih, kjer deli svoje znanje in izkušnje ter pridobiva nove ideje. Njeno delo je pomembno prispevalo k dvigu bralne kulture v šolskem okolju in širše, zato je zaslužen prejemnica nagrade sončnica na rami.

Z gospo Metko Kostanjevec se je pogovarjala dijakinja 2. letnika, Anja Fras, ki je želela izvedeti več o njenem navdihu in uspehih.

Gospa Kostanjevec, najprej iskrene čestitke ob prejemu nagrade sončnica na rami! Vaše delo pri spodbujanju veselja do branja na naši gimnaziji traja že 20 let. Zanima me, kaj vas je sprva navdihnilo za to delo in kako

ste začeli svojo pot na področju spodbujanja bralne kulture med dijaki?

Anja, hvala za čestitke. Kar se tiče šolske knjižnice PGM, pa je tako: najprej sem se z njo srečevala kot dijakinja. Sicer ne zelo pogosto, ker sem bila vajena obiskovati enoto Mariborske knjižnice v Hočah, ki je bila že takrat odlično založena, knjižničarka Tanja pa je dobro poznala moj bralski okus in mi je vedno z navdušenjem »podtaknila«
dobre knjige.

Pred dobrimi dvajsetimi leti sem se vrnila na Prvo in postala šolska knjižničarka. Priznam, da nisem zares dobro vedela, kaj me čaka, sem pa že takrat slutila, da me v tem nekoliko skrivnostnem poklicu čakajo mnogi zanimivi izzivi. Skrivnostnem pravim zato, ker mnogi prav res ne slutijo, kaj vse je delo šolskega knjižničarja, še več pa je tistih, ki še danes mislijo, da je to sanjski poklic, kjer človek ves dan samo bere knjige in gre potem domov. Kakor koli – mene je očaral in začaral!

Moja prva mentorica je bila gospa Milojka Vasić, ki je šolsko knjižnico PGM vodila že veliko let pred menoj. Za vso dediščino naše šolske knjižnice, predvsem pa za srčen odnos ob predaji bibliotekarskih znanj sem ji zelo hvaležna. Knjižnica pred 20 leti je bila precej drugačna od današnje. Obsegala je le tretjino današnjega prostora, sive kovinske police pa so bile prenatrane s knjigami. Čitalnice ni bilo. Tisto, kar me je najbolj motilo, pa je bilo dejstvo, da so pot do nje našli le redki dijaki in sodelavci. Zato sem si že takoj na začetku knjižničarske poti zadala cilj, da v svet knjig in branja pripeljem bralce. To je vendar temeljno

poslanstvo vsakega knjižničarja! Začela sem z majhnimi koraki. Najprej med sodelavci, saj od nekdaj verjamem, da smo odrasli pomemben zgled otrokom in mladim, čeprav ti velikokrat tega ne priznajo na glas. Postopoma sem s knjigami v roki odhajala najprej do zbornice, sčasoma pa tudi v razrede in na razrednih urah predstavljala zgodbe ter ostalo gradivo z naših knjižnih polic. Odlična priložnost za spodbujanje branja so tudi različni »prazniki« literature, npr. svetovni dan poezije, mednarodni dan knjig za otroke, svetovni dan knjig in avtorskih pravic ..., ko k skupnemu branju že od nekdaj povabim vse Prvogimnazijce. Potem so tu še mnogi bralnospodbujevalni projekti. Imam srečo, da sodelavci in dijaki vedno z naklonjenostjo sprejemajo moje pobude in ideje. Bralska kepa PGM se tako uspešno kotali že dve desetletji in neskončno vesela sem, da je iz leta v leto večja.

Katere inovativne pristope ste uvedli, da bi dijake spodbudili k branju, in kako so se odzvali na te metode?

Ko nagovarjam bralce, se mi zdi najpomembnejši osebni pristop. V tem ni v resnici nič inovativnega, je pa nujen korak na poti spodbujanja branja in razvoja bralne kulture. Sama sem več let zaporedoma v mesecu šolskih knjižnic pripravljala odlomke in poezijo ter jih nosila vsem profesorjem, da so skupaj z dijaki na začetku vsake ure pouka pri vseh predmetih skupaj brali. Pozneje so to prakso tako »posvojili«, da so celo sami – dijaki in profesorji – prinašali knjige in brali posamezne odlomke, pesmi.

Šolski knjižničar mora poskrbeti, da vsi na šoli vedo, kaj jim šolska knjižnica nudi, zato je treba večkrat oditi med

dijake, sodelavce, jih vabiti v knjižnico, jim predstaviti raznovrstno literaturo – skratka, prizadevati si moramo za to, da vsi čim večkrat zaidejo v knjižnico. Trenutek, ko posameznik prestopi prag šolske knjižnice, je že priložnost, da nekoga zvabiš v svet literature.

Spodbujanja branja je dolgotrajen proces, ki se gradi skozi odnos med bralcem in šolskim knjižničarjem (oz. tistim, ki ga nagovarja in spodbuja k branju). Nujno je prisluhniti uporabnikom knjižnice, opazovati, med katere knjižne police jih pogosto zanese, jih vprašati, ali radi berejo, in če ne, zakaj ne. Velikokrat pomaga, če vemo, kaj radi počnejo, kateri so njihovi hobiji, česa ne marajo, od kod prihajajo, začutiti, kdaj imajo slab dan ipd. Vse te informacije pa niso 'na prvo žogo'. Najprej si moram pridobiti

Na kavi s

zaupanje bralcev, da jim lahko nato ustrezno svetujem pri izboru literature. Branje ni samo po sebi užitek. Sprva je to precej garaško delo, ko komaj usvajamo črke, besede, bralske tehnike. Šele mnogo pozneje se ob pravih spodbudah in dobrih knjigah rodi iskrena ljubezen do branja, ki lahko traja vse življenje. Vsakič, ko mi kdo reče, da mi je hvaležen, ker sem v nekem trenutku uspela zanetiti v njem iskrico te ljubezni, sem ganjena in srečna. Takrat vem, da je moj trud smiseln, vreden.

Projekt Bralna značka Prve gimnazije Maribor je zelo uspešen. Kako se je začela ta pobuda in kakšni so vaši cilji za prihodnost?

Kot sem rekla že prej, se mi osebno zdi zelo pomembno, da mi tisti, ki jih nagovarjam k branju, verjamejo, da sama zares verjamem v vrednost in moč branja, da sem tudi sama bralka, da sem njihov zgled. In ker so mi pri spodbujanju branja med dijaki v veliko pomoč tudi sodelavci, mnogi med njimi izjemni bralci, se mi je v nekem trenutku zdelo prav, da za to vedo tudi dijaki. Da ne bi imeli občutka, kako mi odrasli samo pametujemo, da je branje pomembno, in jih »silimo« k branju, temveč da bi v nas prepoznali zgled, dobili potrditev, da je vredno biti bralec. Medgeneracijsko branje je namreč – po mojem mnenju – izjemna priložnost za promocijo branja in razvoj bralne kulture. Prav zato sem pred petimi leti ustanovila Bralno značko PGM in k sodelovanju povabila ne le dijake, ampak tudi vse zaposlene. Ko smo ob koncu prve sezone na prireditvi razglasili imena prejemnikov bralne značke, je bilo navdušenje vseh izjemno. Dijaki so bili ponosni na ta dosežek, posebej »fratersko« pa se jim je recimo zdelo, da bere tudi profesor

telovadbe, tajnica, profesorica kemije ... To je bila gotovo pomembna potrditev zame; dijakom je veliko pomenilo, da tudi odrasli, ki jih vsakodnevno srečujejo na šolskih hodnikih, berejo. Bralna značka se je potem tako zasidrala med našimi bralci, da je pritegnila pozornost staršev. Preteklo šolsko leto so se zato bralnoznačkarški družini PGM na moje veliko veselje pridružili še starši in ostali družinski člani dijakov in zaposlenih. Letošnjo, že 5. sezono Bralne značke PGM, je le-to doseglo kar 245 dijakov, 50 zaposlenih in 53 družinskih članov, skupaj 348 bralcev, kar je izjemen dosežek in unikum v slovenskem (srednje-)šolskem prostoru. Na prav vse bralce sem iskreno ponosna in si želim, da bi naša skupnost rasla tudi v prihodnje.

Ali nam lahko poveste več o medgeneracijskih projektih, kot sta eTwinning in EPAS, v katerih povezuje vrtec, dijake in starostnike? Kakšen je odziv udeležencev?

Po skrivnostnih poteh zelo lačne gosence je bil zelo zanimiv projekt. Ideja zanj se je porodila na seminarju eTwinning od A do Ž avgusta 2021 na Bledu. Glede na izbrano temo smo se v skupini znašle 3 vzgojiteljice in 3 gimnazijske knjižničarke. Na videz nepremostljivo generacijsko razliko med potencialnimi sodelujočimi (predšolski otroci in gimnazijci) smo sklenile premostiti z univerzalnim jezikom literature; za izhodišče projekta smo izbrale knjigo Zelo lačna gosnica (avtor Eric Carle), ki ponuja izjemno veliko možnosti za povezovanje tako na ravni posamezne institucije kot na ravni vrtec–gimnazija. K sodelovanju smo povabile tudi sodelavce in na ta način spodbudile izjemno timsko, kroskurikularno povezovanje. Izvedli smo vrsto najrazličnejših dejavnosti. Vrtčevski otroci in gimnazijci so se povezovali z likovnim, glasbenim, gibal-

profesorjem

nim in jezikovnim ustvarjanjem. Opazovali smo metuljev krog v naravi, brali zgodbe in jih poustvarjali, spoznavali besedišče zgodbe v tujih jezikih, pripravili in izvedli lutkovno predstavo, izdelali didaktične igrače, pripravili likovne razstave, ena od dijakinj je napisala avtorsko skladbo na temo izbrane knjige, na ptujski gimnaziji pa so pripravili koreografijo, ki so jo nato odplesali otroci v vrtcih. Projekt nas je medgeneracijsko zelo povezal, saj je tema preobrazbe od gosenice do metulja simbol razvoja, napredka in rasti ne glede na starost.

V okviru projekta Šola ambasadorica Evropskega parlamenta (EPAS) smo prav tako tkali medgeneracijske bralske vezi. Vrtčevski otroci so skupaj z dijaki pri nas spoznavali evropsko pravljico dediščino, za spodbujanje medgeneracijskega branja smo celo zasnovali in izdali didaktično slikanico Z Eurokom spoznavam Evropsko unijo, ki smo jo podarili vrtcem po vsej Sloveniji. Prav tako pa smo se v tem projektu s pomočjo knjig povezali s starejšo generacijo; pripravili smo medgeneracijsko bralno srečanje Bralnega kluba profesorjev PGM, Bralnega kluba dijakov PGM in članov literarnega kluba KUD Rače, ob božiču in veliki noči pa smo obiskali starostnike v domu za ostarele ter skupaj z njimi s pomočjo ljudskega literarnega izročila spoznavali zgodovino in običaje omenjenih praznikov.

Odziv sodelujočih v tovrstnih projektih je vedno zelo pozitiven. Vsakič znova se namreč izkaže, kako zelo vsi potrebujemo taka druženja, kako veliko lahko damo drug drugemu. Branje ima zares izjemno moč, da družijo generacije, poveže ljudi.

Kateri projekt ali dogodek, povezan z branjem, vam je bil osebno najljubši in zakaj?

To je pa zelo nehvaležno vprašanje! Kot bi vprašala mamo, ki ima več otrok, kateri ji je najljubši. Za vse sem hvaležna, na vsakega od njih ponosna. Z vsakim rastem, se razvijam – kot bralka, kot knjižničarka, kot človek. Vsakič je kateri v ospredju, a spomin na vsakega od njih mi ogreje srce ... O, da bi jih bilo še veliko!

Kako usklajujete svoje delo kot knjižničarka in profesorica slovenščine? Se lahko ti dve vlogi medsebojno dopolnjujeta?

Svoje delo imam iskreno rada. Delo z mladimi, tako v šolski knjižnici kot v razredu, me osrečuje. Poklic šolskega knjižničarja pa sploh ima to izjemno prednost, da se lahko posameznik s svojim specifičnim knjižnično informacijskim znanjem vključi in doprinese k praktično vsaki uri pouka. Pri pouku slovenščine tako že leta intenzivno nagovarjam dijake h kakovostnemu priložnostnemu branju. Zgodbe, ki jih preberejo, nato predstavijo sošolcem, argumentirajo svoje mnenje o prebranem in tvorijo priporočila za branje. Nemalokrat jim tudi sama poročam o kaki knjigi, ki me je navdušila, in poskušam za branje prepričati tudi njih. In res, dogaja se, da potem knjige krožijo po razredu – če jo je najprej za govorni nastop prebral le en dijak, jo potem berejo trije, štirje. In s tem je moj namen dosežen.

Opažamo, da ste v bralne dejavnosti vključili tudi starše in druge družinske člane. Kako pomembno je, po vašem mnenju, da se v branje vključuje celotna družina?

Na kavi s

Izjemno pomembno! Strokovnjaki poudarjajo, da je posameznikov odnos do branja proces, ki je odvisen od neposrednega vpliva bralnih izkušenj, in posebej opozarjajo na pomemben vpliv družinskega okolja na razvoj posameznikove pismenosti ter pomen spodbujanja družinske pismenosti in razvijanja bralne kulture. Priporočljivo je, da se z otrokom pogovarjamo in mu beremo že vse od rojstva naprej. Branje v prijetnem vzdušju krepí čustvene vezi med otroki in odraslimi.

Večkrat sem že izpostavila, da je zgled odraslih eden bistvenih dejavnikov pri spodbujanju veselja do branja in razvoju bralne pismenosti. Za otrokov pozitiven odnos do branja je bistveno, da ima okrog sebe odrasle bralce – starše, stare starše, starejše sorojence, ki radi berejo, ki uživajo v bran-

ju, ki z navdušenjem pripovedujejo in se pogovarjajo o prebranih knjigah, ki se na prebrano čustveno odzovejo, take, ki so morda tudi odlični pripovedovalci zgodb. V svet knjig lahko otroka, ki še ne zna brati, uvedemo le odrasli. Pozneje so potrebni trud, vztrajanje in želja posameznika. Šele nato je lahko branje tudi vir užitka, zabave in spositve.

Redno sodelujete tudi na mednarodnih dogodkih in konferencah. Kakšne izkušnje in nove ideje ste prinesli s teh srečanj?

Menim, da je moja dolžnost, da se nenehno izobražujem, strokovno izpopolnjujem in nadgrajujem svoje znanje o področju, na katerem delujem. Na strokovnih dogodkih doma in v tujini vedno srečujem zanimive ljudi, izjemne strokovnjake s področja knjižničarstva, branja, založništva, izobraževanja. Prav vsak od teh je dragocena izkušnja, ko stopim izven svojega »vrtička« in pokukam v zakulisje dobrih praks drugod po svetu. Veliko se naučim, marsikaj pozneje prenesem v lastno delo. Vesela pa sem, da so posamezniki tudi že prepoznali nekatera moja prizadevanja kot dobra, učinkovita, in me večkrat povabijo, da svoje delo predstavim domači strokovni javnosti in tudi izven meja Slovenije.

Kaj menite, kakšno vlogo ima branje v današnjem digitalnem svetu, kjer mladi preživimo veliko časa na spletu in družbenih omrežjih?

Vse več raziskav kaže, da je poglobljeno branje v sodobnem digitalnem svetu »ogroženo«. Digitalna doba je povzročila nov pristop k branju besedil. Slednje bolj temelji na hitrem ogledu besedila brez globljega razumevanja. Vendarle

profesorjem

pa vedno več raziskav, ki preučujejo vpliv branja digitalnih besedil v primerjavi s tiskanimi, ugotavlja, da papir in tisk vsakič zmagata. Branje na zaslonu je površinsko, medtem ko je branje tiskanih besedil bolj poglobljeno. Vse premalo se zavedamo pomembnosti čutne interakcije. Bralec pogreša vonj knjige, otip papirja, listanje. Vse to so namreč dejavniki, ki pomembno prispevajo k zmožnosti boljšega razumevanja in mentalne obnove vsakega besedila. Če prenehamo brati tiskana besedila, bomo sčasoma izgubili sposobnost poglobljenega branja in razumevanja besedil. Branju v digitalni obliki se ne moremo izogniti, lahko pa si prizadevamo, da hkrati razvijemo sposobnost branja v digitalni obliki, pa tudi branja globoko zapletenih besedil. Zato je nujno, da beremo daljša, vsebinsko bolj poglobljena in slogovno zahtevnejša besedila, tako leposlovje kot strokovno, (poljudno)znanstveno literaturo. Včasih razmišljam, da bomo tisti, ki bomo večji poglobljenega branja, v prihodnosti na nek način privilegirani. Zmožnost poglobljanja v literaturo se namreč prenaša, zrcali v zmožnosti poglobljanja, večje koncentracije in sposobnosti lastnega razmisleka ter odziva na svet okoli nas.

Imate kakšno posebno sporočilo ali nasvet za dijake, ki morda še niso našli veselja v branju? Kako jih lahko motiviramo, da postanejo redni bralci?

Zakaj brati? Ker ...

- Branje je strast.
- Branje je rast.
- Branje je samo moj čas.
- Branje je potovanje.
- Branje je zavetje.
- Branje je samospozna(va)nje.

- Branje je svoboda.
- Branje je življenje.
- Branje osrečuje.
- Branje krepi.
- Branje bogati.
- Branje uči.
- Branje nas v jeziku in mislih mojstri.
- Branje dela iz nas (srčne) ljudi.

Zato BERIMO, BERIMO, BERIMO!

Intervju je pokazal, kako pomembno je predano in inovativno delo gospe Metke Kostanjevec za spodbujanje bralne kulture na naši gimnaziji. Njena prizadevanja so že prinesla številne pozitivne spremembe, nagrada Sončnica na rami pa je le še dodatna potrditev njenega izjemnega dela na tem področju.

Ahilova peta

Ti si moja Ahilova peta.
Ti tegoba s pekla vzeta.
Da me mučiš, trgaš in glodaš mi kosti,
uničuješ dušo ter mi piješ kri.

Sem stokrat mrtva že,
vzel si mi srce.
Do suhega ožel me,
ljubezni v meni ni.

Ljubezni, ki jo komu drugemu lahko bi dala,
a dal si me v okove,
da za vedno bi ostala.

Dal si mi ljubezen – ogenj,
da kot Prometej sem bila.
Nato postavil me na goro, da sem mislila, da sem v raj prišla.

A naenkrat tvoja ljubezen zlovešč orel je postala,
pošastna spaka, ki se je spustila nadme,
da vzame mi srce.

A namesto da bi ga vzela, enkrat in za zmeraj,
in potem odšla,
prijajala nazaj je vsako noč,
sesala kri iz mojega ubogega srca.

In še vedno sem na gori,
čakam ptico.
Čakam nežni njen poljub,
čakam sence in tišino,
čakam, da izgine hrup.

Sladka nedosegljivost

Navkljub nešteti let,
vseh deklet, njih morja,
jaz spoznal sem tebe –
Mojo zarjo, bran solza.

Zmeraj bil sem zvest ti
v svojih mislih, duši tud'.
Sanjal o povesti,
toplih verzih s tvojih ust.

Dočakal nisem, to je čar,
in kakor se ničvredno zdi,
kot zašel bi s poti,
trenutke s tabo vzamem v dar.

Ko pade mesec k zemlji,
še začutim tvoj dotik,
ki spremljal me je v sanjah
in še bo spremljal moj navdih.

Pomen duše

Greva plesat v pesku živem,
ki ob pravljici sloni,
če objame te po krivem,
neprijetno se ti zdi.

Le povej mi, kaj te moti,
naj napaka me boli,
raje kot življenje v zmoti
ljubim tebe, kakor si.

Kakor roža nežna koža,
oči zelene od boga.
Beseda tvoja dušo boža,
lepota širi se do dna.

A vse to le oči zagreje,
srce se vzburi od srca.
Daleč sva na tej poti,
a niti blizu do neba.

Gašper Krajnc

Sonetni venček zvezdici

1.
Moj mesec zdaj zasveti,
njeno zvezdico varuj
in kakor ji je krajec tuj,
ob ščipu luč zaneti.

Najbolj ljubi jo poleti,
spomladi cvetje ji daruj,
za njo vse barve občuduj,
ji pozimi sneg posveti.

Namesto mene jo nasmej,
saj prinese energijo,
ter v nežne oči poglej.

Ker misli rade poletijo,
vsej duši kar povej
amorno njeno čarovnijo.

2.
Amorno njeno čarovnijo
rad bi zase obdržal
ter ljubezni se vdal,
prebrodil črno agonijo.

A kaj ko čustva kar bežijo,
strah se strahu je predal,
posvetni želji smrt zadal,
zaspal, kjer vsi v obupu tlijo.
Obrazi spečih vsi so krhki,
le še redko zazvenijo.
Konec vseh je dnevov mrkih.

Lička njena pordijo,
pošljejo sto src mi strtih,
jočem nežno poezijo.

3.
Jočem nežno poezijo,
ki berem tebi jo, dekle,
ko vse me v bridkem srcu žre
in čakam, da me prebudijo.

Zjutraj polja se zdanijo,
sonce dela čudeže,
a meni solze ne zavre,
poboža rahlo me, adijo.

Luna spet strne strah,
ki izginja skupaj z leti,
upanje povrne v prah.

Kdo ve, kje jo spet začeti,
ljubezen majhno kakor grah,
iskano tukaj med soneti.

4.
Iskano tukaj med soneti
trudil se ujeti bom,
toplino tvojo v moj dom,
saj z drugo moral bi trpeti.

Naj me skuša prizadeti,
naj nadme pošlje grom,
četudi stisne me k tlom,
jaz le ljubim dve dekleti.

Prva ti si, mati moja,
pokazala si mi leteti,
zaslužna mojega obstoja.

Zdaj z njo želim drhteti,
ponižno prosim brez pogoja,
moj mesec zdaj zasveti.

5.
Moj mesec zdaj zasveti
Amorno njeno čarovnijo,
Jočem nežno poezijo,
Iskano tukaj med soneti.

Gašper Krajnc

Zima

Beli, belo, bela.
Beli so zidovi,
belo polje,
bele sanje mnogih.

Pordela lica
povedo sto besed.
Odleti jesenska ptica,
zapusti zabeljen svet.

Ko skrči krila misli,
misli o spomilih barvnih,
o vseh njenih dnevih stvarnih
in te misli brez zavisti
hladnokrvno s kril počisti.
Saj to čas brez ptic je,
brez petja.
Le malo sonce sije,
to čas je domišljije,
zamrznjenega cvetja,
ko zima nas odkrije.

Gašper Krajnc

Besedni dotik

Dotakniti se nekoga
brez vprašanj, brez besed,
oh, kako ogaben je ta svet,
vulgarna bitja brez razloga.

Tišina včasih "ne" naznanja
in hladnih duš roke odklanja,
a kaj ko ne je slišen ja
grotesknim moškimi brez srca.

Nečutni njihovi koraki,
misl, ki le seks želijo.
Kje so viteški junaki,
ki se za pogled borijo?

Kje so časi spoštovanja,
časi vrtnic, njih vsakdan?
Dotik spremljal je vprašanja,
beseda ne ni bila zaman.

Gašper Krajnc

Čas

Čas teče,
dere bregove,
postavlja prepreke nove.

Daj času čas,
da spremeni nas,
da iz leta v leto
boš boljši jaz.
Ker čas brez časa
je kot človek brez glasa.

Obstaja,
se v usodo vdaja.
Živi, a ne zaživi
in ko mine njegov čas,
izgine v prazen brezčasen –
jaz.

Gašper Krajnc

Cikel življenja

Vse v življenju pride in gre,
živi in umre.
Kot prah na stezi se dvigne,
a spusti, ko pozabljen je.

Ko visoko leta,
vsem povzroča skrbi,
vsem prekriva pogled,
čeprav le nedolžno lebdi.
Vsem skače v oči,
se zdi jim moteče,
ko po beli makadamski
cesti se vleče,

Saj znova bo se rodil,
morda v drugi obliki.
Kot mak na dežju bo vzknil,
to krut je življenjski cikel.

potem pade.
Njih cilj je dosežen,
obleži brez ciljev, brez teženj.
Zdaj gode se estrade.

Gašper Krajnc

Duhovi

Izgubljava se midva,
izgublja najina se ljubezen,
izgublja telo,
izgublja dotik nežen.

Izgubljava se midva,
izgublja se stik,
izgublja toplina,
ljubezen le še nočni je krik.

A vseeno sanjam in sanjam o tebi spet
kot ptica v kletki, ki misli na let.

Čprav izgubljam se sama,
izgublja se moje ime,
izgublajo se črke,
izgublajo glasovi,
izgubi se vse, dokler ne ostanejo le še duhovi.

In potlej brodila bova po svetu,
dokler še obstajava,
dokler še nisva prah,
dokler gori še ta najin cvet,
dokler ne najdeva drug drugega spet.

Hana Kamplet Lešnik

EDEN - daljni spomin

Letela sva med oblaki. Brezskrbna. Srečna.
Le zvezde delale so nama družbo. Bila sva večna.

A potlej kot Ikaru so krila nama se stopila.
Preblizu Sonca sva letela.
In nazaj na Zemljo omahnila.

Vse Dantejeve kroge sva skupaj prehodila.
Držeč se za roko.
Misleč, da v nebesa sva prišla.

A potlej naju neka čudna sila
nazaj v stvarni svet je premaknila.

Izgubila se je domišljija.
Vsa barva svet je zapustila.
In Eden bil je le še spomin iz grenkih sanj.

Odščipnjene peruti.
Angelov krik.
Gledam te, a v tebi več ne vidim nič.

Le kaj se z nama je zgodilo?
Le kaj naju je pogubilo?

Saj vem, jaz te kot Penelopa ne bi čakala,
ti niti ne kot Ariadna niti stkala.
Saj tudi ti zame ne bi šel na konec sveta,
ker tvoja Evridika nisem bila.

Saj tudi Kleopatra nisem bila,
da bi svoje življenje zate, ljubi moj Antonij, pogubila.
Ne, bil si Cezar!
Zato sem naju ubila.

In nikoli ne izveva, zakaj drug drugega sva izdala.

Nič več Romeo.
In nič več Julija.

Mar slišiš otožne trobente zvok?
Mrtvaški voz in angelov jok?

Pripravljena je žara za naju oba,
da zakopljeva v zemljo to, kar nekoč sva bila.

Hana Kamplet Lešnik

Kapela

Kapela, kapela s križem na glavi
na hribu onkraj življenja
z drevesom obstaja
ptice nad mano letijo
miren je grob
ki leži ob obali
utrujen kaos
se že navzven kaže
svoboda v morju
železne obale
vsak dan je enak
nepomembnih stvari
utrujen kaos
v meni gori
kapela, kapela z križem na glavi
na samotnem hribu stojiš
brez upa bežiš

Evelina Novak

Plan

Planiraj si ženo in otroke
širino in dolžino lastne hiše
poklic in plačo
stroške najemnine
splaniraj si življenje
po pravih simulacije

če že igraš igro
igraj jo dobro
saj veš da jih poznaš
pravila simulacije

mogoče si ob njih tesnoben
ujet v kletko eksperimenta
edini ptič
ki bo letel po zraku
bo viden
ustreljen in mrtev bo ta ptič

saj veš da jih poznaš
pravila simulacije

Evelina Novak

Denar

utrujen in zdelan
v ogledalu se več ne poznaš
v imenu le česa?
denar je sveta vladar

delaj in delaj
nikoli ne nehaj
v imenu le česa?
denar je sveta vladar

izgubil si moralo
namesto srca si kupil železo
v imenu le česa?
denar je sveta vladar

hiša brez družine
namesto samote je delo
v imenu le česa?
denar je sveta vladar

vojne in neskončna tekmovanja
stres in kronične bolezni
v imenu le česa?
denar je sveta vladar

kapitalistični zombi nam pojedel je možgane in srca
mrtvi smo
v imenu le česa?
denar je sveta vladar

Evelina Novak

Umetnost

Umetnost **j**e vse in obenem je nič

je srečnemu zapolnitev dolgčasa

je nesrečnemu vse

je njegov kisik

ki oklepa se njegovih ranjenih pljuč

da mu pomen in da mu **življenje**

nič nima pomena

če umetnost mu tega ne da

jabolko **b**ilo je le jabolko

preden bilo je simbol

Mona Lisa le ženska

preden bila je **nasmeh**

ko srečen postane nesrečen

hrepeni po pesmi, knjigi, ljubezni

hrepeni po pomenu

hrepeni po človeški hrani duha

hrepeni le po enem – in to je umetnost

Evelina Novak

Psihe

Odprla si skrinjo
izpustila Morfeja
vase dala si nočne more
ljubezen te je ubila
duša umrla je za srce
ponovno in spet
čista kot sneg
zdaj draga, si siva
ker takšna je duša
ne idealna
ampak realna
plešeš za večerjo
poješ in plešeš
ponoči bediš ko demon te obišče
če te Eros nikoli ne ljubi
bila si pogumna
ker odšla si v smrt
prej ali slej bila si pod zemljo
le ti poznaš dušo, ki jo je skušal rešiti
Morfej ti ni vzel nič kar bi si želela imeti
vse si že v ljubezni prodala
ni ti vzel govora ali veselja
ne ljubezni ali norosti
vse bi mu sicer dala
le zakaj bi obdržala
pet metrov pod zemljo
nerealno, nesveto
pelješ se po reki
ki napaja nevednost
a bo Eros prišel kdaj med mrtve?
čudno bilo bi
če prišel bi po tebe
prodal bi še sebe

srce umrlo za dušo
spremlja te raje izza oblaka
ko luni kričiš kot volkulja
pošast ali norec
gledaš razpoke
ko bila si dekle
si padla v njegov objem
en dan je odšel
le ti veš kaj govoril je med spanjem
to boš nesla v grob
ko on bo samotni
zakaj se drži tvoje vrvi
najlepša si roža na hribu
a slepa
kdo je zalil orhideje
kdo gre po vodo za rože ...
... če bi najina ljubezen umrla
bi to res bilo slabo?
bežim da se popravim
niti v spanju ni več miru
pozdravljen Morfej
črnilo duše
ljubiš ga kot Erosa
darilo v preobleki
prekletstvo iz podzemlja
rojena čista kakor sneg
mrtva kot umazano belilo
na beli preprogi
krvavi madež leži
a ni čudno to truplo ki nad mano lebdi
duša

Evelina Novak

poezija dijakov)

Kultura 21. stoletja

Mrhozije (poezija dijakov)

Kultura, kaj je to?
Dandanes izgubljena
mit in kaj je to?
Umetnik 21. stoletja
umetnik niti ni
umetnik ni poklic
je prosti čas, ho-bi
umetnost je potrata časa za človeka tega časa
kultura mu je le beseda
ki jo rekel je že stotič
da pomen je izgubila
človeku tega časa
umetnost je le tujka
kultura mu neznana
galerije, zapuščene stavbe
na ulicah samotne
umetniki brez denarja
čeprav rešujejo otroke
pisatelji pozabljeni
čeprav krvavijo na papirje
kultura človeku tega časa ni več znana
kultura zanj je le denarna
umetnost zanj je le profit
svet vidi v številkah
umetnosti, kulture razumeti več ne zna
ob vstopu iz pisarne
vpraša se vprašanje
kultura, kaj sploh si?

Evelina Novak

Haikjuji

Sva kri in telo,
povezana od rojstva,
živiva lepo.

Obrnjen k njej,
a vseeno oddaljen
kot nikoli prej.

Cono udobja
predstavlja večni objem,
kjer jaz doma sem.

Roka v roki
prihodnosti nasproti,
le midva, brata.

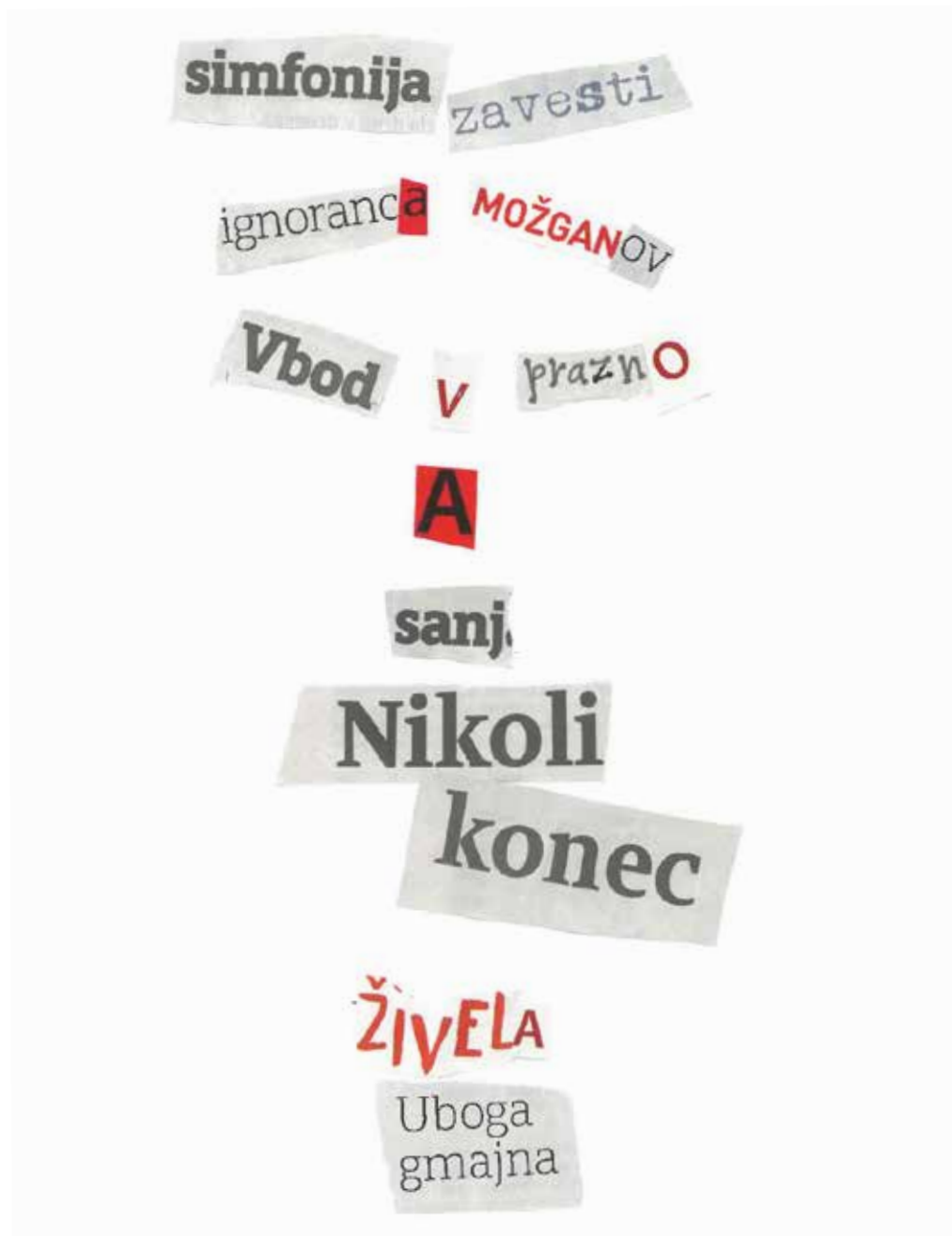
Spomine večne,
zbrisati nemogoče
trenutke srečne.

Kaj je sploh to "jaz"?
Brez družine sem samo
del zlomljenih vaz.

Sanje različne,
le ljubezen enaka,
pomembna vsaka.

Za vekomaj sva
življenjska popotnika,
v naju ni zla.

Poustvarjamo ob Kosovelovih konstruktivističnih pesmih

Simfonija zavesti

Maja Bukovnik, Hana Mati Regvat, Nejc Mužerlin, Filip Bračun (3. A)

Mlade generacije

POLNA IDEJA

od kod ideje
tvoje ...

Zgodba **DNK**, ki vodi

v

VSE KAR JE

IN

Za vse, kar sledi.

Nepopolna

Slovenija se siromaši

vznemirja nas **POT**, ki vodi do tja.

MOČ OBŽALOVANJA

IN PRIZNANJA

je most

iz teme v **SVETLOBO**

OBŽALOVANJE je potrditev ČLOVEŠKOSTI

KAKO?

Mlade generacije

Lana Špehar, Sebastian Germ, Tai Strnad, Emma Hrustić, Zoja Strmšek (3. A)

Orožja
pri nas

več
kot

žuželk

Orožje del naše kulture

JE

strelec

Boj

vsak

dan

si
zares
živ

Orožja pri nas

Pascal Drevenšek, Lukas Škornik, David Krevh, Ana Katarina Pal, Lan Leka (3. A)

Preblisk

Hana Kamplet Lešnik, Nejc Liponik, Žiga Lovše, Nikola Miletic (3. D)

Mrhodrosti

Si to, kar bereš. (Lili Mrkela)

Zaupaj vase, zmoreš. Upaj si in segaj po zvezdah, saj jih lahko dosežeš. (Hana Kamplet Lešnik)

Tisti, ki vpraša, se osmeši za minuto, tisti, ki ne vpraša, pa za celotno življenje. (Alex Jaka Klampfer)

Ne čakaj na priložnosti, ustvarjaj jih. (Maruša Helbl)

Vse bo minilo, sadove obrodilo. (Urška Gajšt)

Planet je v redu, ljudje smo pogubljeni. (Maj Brezovnik)

Življenje je kocka in kockamo z življenjem. (Nejc Liponik)

Če padel v bitki z ocenami boš, bodo vreznino sablje počitnice trpele. (Leon Kalšek)

Poslušaj. (Gal Mohorko)

Učite se sproti. (Alana Novak)

Naporno, a vredno truda. (Tiana Šipek)

Nikoli ne obupaj. (Lorina Reyes)

Biti pozoren pri pouku prihrani pol učenja. (Sofia Boroja)

Beri knjige za domače branje. (Neža Štruc)

Obkroži se z ljudmi, s katerimi ti bo šolsko leto hitreje minilo. (Lili Primc)

Izkoristi možnosti, ki ti jih ponuja Erasmus+. (Katarina Bedenik)

Pozitivne spremembe so vedno najmanj pričakovane. (Lara Vida)

Za vsem slabim je nekaj dobrega. (Ema Šljivar)

Prešeren je imel PRAV. (Z. Š.)

$$x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{D}}{2a}$$

in

$$c^2 = a^2 + b^2$$

sta rešitvi za vsako težavo.
Alma Lušničkić, 3. d

Mrhostrip

